

Vesszen Soros, vesszünk mi is!

Az izraeli kormány helyesli a magyar kormány sorosozását, mivel ők is utálják a spekulánst, merthogy ő Izrael-ellenes is.

Eddig világos. Ugye?

Na most. Ha Izraelben jelenének meg e plakátok, aligha firkálnák össze Dávid-csillaggal, büdös zsidózással stb. Kétlem, hogy a most érkező izraeli miniszterelnök ne látná a különbséget az ottani és az itteni helyzet között.

Tájékozatlanoknak: a Fidesz a Likud (Netanjahu pártja) testvérpártja...

Lényeg: itt a mi bőrünkre megy a játék!

Mártírjainkra emlékezünk

Kecskemét

A temető zsúfolásig megtelt mártírcsarnokában emlékeztek a több mint 1200 meggyilkolt zsidóra.

Az eseményt Grósz Hanna szavallata nyitotta meg, aki megrendítő erővel adta elő Csoóri Sándor versét.

Ezt követően prof. dr. Grósz Andor üdvözölte a megjelenteket, köztük Mák Kornél alpolgármestert, dr. Jeney Gábor katolikus plébánost, Varga Nándor református lelkészelnököt, Kis János evangélikus lelképásztort, dr. Feldmájer Pétert, a Mazsihisz Közép-magyarországi Területi Csoportjának elnökét, valamint Berman Dávidot, Feldmájer Sándort és Turai Jánost, a szolnoki, a nagykőrösi és a váci hitközség elnökeit.

Raáb Gábor imája után dr. Róna Tamás PhD rabbi emlékezett meg az áldozatok iszonyú sorsáról, nagy ívű talmudi példázatokkal idézve fel a soá szörnyűségeit. Beszédében külön köszöntötte a gyászoló gyülekezetben helyet foglaló három holokauszt túlélőt, akikkel a közönség együtt mondta el a kádist.

Salgótarján

Városi koszorúzási ünnepséget rendezett a holokauszt áldozataira emlékezve az önkormányzat az egykori gettó egyik helyszínén, a főposzt falán elhelyezett emléktáblánál, ahol Fekete Zsolt polgármester mondott beszédet és a Madách Imre Gimnázium tanulói adtak zenés irodalmi műsort.

A városvezető felidézte a Salgótarjánban 1944-ben uralkodó megrendítő állapotokat. Három helyszínen is gettót hoztak létre, a gyűjtőállomáson több mint kétezer embert zsúfoltak össze a városból és környékéről, majd június 13-án elindultak a halálvonatok Auschwitzba. A polgármester hangzott, tudatosítanunk kell, hogy a bűnt nem lehet büntetlenül elkövetni, a holokauszt emléke a mai s az eljövendő nemzedékek számára is súlyos figyelmeztetés.

Ezután az önkormányzat, a Nógrád Megyei Közgyűlés, illetve a jelen lévő intézmények, pártok és szervezetek képviselői elhelyezték a tisztelet virágait az emléktáblánál. A hitközség nevében Tóthné Rómer Klára elnök koszorúzott.

A hitközség a temetőben, az 1948-ban felavatott Auschwitz-emlékműnél és az 1470 nevet őrző emlékfalnál tartott mártír-istentiszteleten emlékezett a meggyilkoltakra. Tóthné Rómer Klára külön köszöntötte a megjelent holokauszt túlélőket, Szegő Andornét, Surány Lászlónét, Goldmann Lászlót, és azokat is, akik otthonukban emlékeznek, Salgótarjánban Molek Emilnét, Unger Károlynét, Weisz Endrénét, Pásztón Neumann Lajost, valamint természetesen a külföldön élőket. Az elnök közöttük elsőként említette édesanyját, Rómer Olgát, továbbá azokat, akikről adattal rendelkezik, Lówy Valikát, Gescheit Károlyt, dr. Friedmann Endrét. Ezt követően a vendégeket üdvözölte, Fekete Zsolt polgármestert, Goldmann Tamást, a Mazsihisz alelnökét, a pécsi hitközség elnökét, Markovics Zsolt főrabbit, Szilágyi Gábor kántort, végül, de nem utolsósorban Pócos Sándort, akinek Salgótarján – Auschwitz – Salgótarján című könyve a

holokauszt 73. évfordulóján látott napvilágot a múzeum támogatásával. A mű a Nagy Iván Honismereti pályázatra 2016-ban készült pályamunka átdolgozott és bővített kiadása. Egy-egy példányát a polgármester nyújtotta át a jelen lévő holokauszt túlélőknek.

Emlékezőbeszédében Fekete Zsolt arról szólt, hogy vannak olyan tragikus események, amelyeket nemcsak hogy nem tudunk, de nem is szabad elfelejtenünk. Ezek közé tartozik a holokauszt. Hangzott: erkölcsi felelősségünk nemcsak az emlékezés, de a szolidaritás is. A továbbiakban arról beszélt, hogy sajnos napjainkban is vannak értelmetlen támadások, amelyek erkölcsi értékrendünk alapjait igyekeznek kikezdeni. Ezek ellen együtt, méltó eltökéltséggel kell fellépni. Az ilyen bűnökre nincs mentés, nem lehet igazolás! Nem volt 73 éve sem, és nem lehet napjainkban sem!

Goldmann Tamás, a Mazsihisz alelnöke hazajött Salgótarjánba, amelynek kis zsidó közösségében töltötte gyermekkorát. Első mondataiban utalt is erre: „Kisgyerekként zsidóságom megélése javarészt a mártíremlékezéseken való találkozások, beszélgetések alatt történt, itt, ebben a temetőben. Nagyon szerettem azt, hogy itt az ismerősök valahogy mindig kedvesebben néztek ránk, gyerekekre, az sem volt baj, hogyha kicsit hangosabbak voltunk. Emlékszem, kicsit nagyobb fiúként mennyire nem értettem, miért kell ennyit beszélni valami nagyon fájó dologról, miért nem felejtjük el inkább ezeket az emlékeket, mint egy rossz jegyet az iskolában. Csak jóval később értettem meg, hogy ezek a megemlékezések csak látszólag szólnak a múlttól, valójában abban segítenek, hogy szembenézzünk saját magunkkal, kérdéseket tegyünk fel saját életünkkel, feladatainkkal kapcsolatban.” A továbbiakban így folytatta: „Mit mondhat egy zsidó vezető 2017-ben annak a közösségnek, akik akarnak és mernek emlékezni arra, ami 1944-ben történt? Mit mondhat nekik annak a generációnak (nagyszüleim generációja), akik átéltek a történéseket, akiknek az áldozatok, akikre most emlékezünk, személyes ismerősei, rokonai, barátai, szerelmei voltak. Mit mondhatunk egy gyűlölettel teli világban is mernünk kell reménykedni... A Mazsihisz alelnökeként szeretném, hogy érezzék, biztonságban vannak és törődünk velük. Szeretném, hogy tudják, a következő generációk is ugyanazzal a tisztelettel és szeretettel emlékeznek majd, ahogy teszük azt a mostaniak, mert nem engedjük elfelejteni nemcsak a mártírok emlékét, hanem azt sem, amit a túlélők generációjától tanultunk, alázatot a közösség építésében, keménységet a problémák leküzdésében, türelmet a fájdalmak elviselésében, és a legfontosabbat, az élet szeretetét.” Végül Goldmann Tamás megköszönte azoknak a nem zsidó embertársainknak a részvételét, akik velünk együtt emlékeztek. „Ma, amikor egyre hangosabbak a múlt emberei, akik azzal az eszmerendszerrel, azokkal a politikai célokkal és azokkal a mondatokkal keresnek támogatást, amelyek közös tragédiánkhoz vezettek, jó érzés itt tudni önöket a polgármester úr vezetésével – mondotta. – Nagyon sokat jelent nekünk, hogy érezhetjük, nem vagyunk egyedül, közös a fájdalmunk. Ez

(Folytatás a 2. oldalon)

A Mazsihisz levele Orbán Viktor miniszterelnöknek

Tisztelt Miniszterelnök Úr!

A Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége az első pillanattól kezdve felhívta a figyelmet arra, hogy a „sorosozás” komoly kockázatot hordoz. Ez a kampány nem nyíltan antiszemita, de ettől még nagyon is alkalmas arra, hogy kontrollálatlan, többek között antiszemita indulatokat keltsen. Az elmúlt napok bizonyították, hogy félelmünk nem volt alaptalan. Budapest és néhány nagyváros utcáin Magyarország történetének sötét időszakait idéző feliratok jelentek meg a kihelyezett plakátokon, de a láthatatlan társadalmi kár már alighanem súlyosabb ennél.

Tisztelt Miniszterelnök Úr!

Közösségünk képviselőiben és magyar honfitársaként arra kérem Önt és kormányát, hogy intézkedjenek a kampány azzonali leállításáról, vonják vissza utcáinkról és tereinkről a plakátokat.

Önöknek, választott vezetőinknek, történelmi felelősségük, hogy ne engedjék hazánkban elhatalmasodni a gyűlöletet, ne fordítsák egymással szembe a magyar embereket. Ezek a mérgező üzenetek ártnak egész Magyarországnak. Nemcsak magunkért szólunk, de magyar identitásunkhoz hozzátartozik zsidó büszkeségünk és méltóságunk védelme is.

Tisztelt Miniszterelnök Úr! Kérem, gondolja végig soraimat, és tegyen arról, hogy ez a rossz álom minél előbb véget érjen.

Köszönettel és tisztelettel:

Heisler András
Elnök

Hogy beazonosítható legyen a vallása!

Hogy beletörülhessük a lábunkat!

Kampányjavaslatunk: a képét rádolgozni egy labdára, hogy rúghassunk is bele!

Még hogy itt antiszemitizmus van!

A miniszterelnök válasza a Mazsihisznek

Orbán Viktor a levélben előre-bocsátja, hogy a tömeges illegális migráció Európát választól el állította: vagy megvédi határait, megvédi több ezer éves kultúráját, a minden napok biztonságát, a tolerancia, a vallási türelem és a nemzeti sokszínűség értékeit, valamint az európai jog uralmát, vagy felszámolja önmagát.

„A magyar emberek nagy többségének egybehangzó véleménye szerint az illegális migráció problémájára adott válaszon múlik Magyarország és az Európai Unió sorsa. Az egyre szaporodó terrorista merényletek és erőszakcselekmények az európai zsidó közösséget különösen is érintik. Itt és most mindannyiunk élete, gyermekeink, unokáink jövője a tét” – olvasható a dokumentumban.

A magyar álláspontról a miniszterelnök úgy fogalmaz: „megvédjük hazánkat, családjaink és mindennapjaink biztonságát, eredményeinket és kultúránkat. Csak a magyarok dönthetik el, hogy kikkel akarnak együtt élni és kikkel nem. Saját sorsunkról csak mi dönthetünk.”

„Aki vagyonát, hatalmát, befolyását, az általa pénzelt NGO-k hálózatát arra használja, hogy Magyarországra és az Európai Unióba milliós számra telepítsen migránsokat, az a mi közös jövőnkét éli fel. Soros György milliárdos spekuláns számtalanszor nyilvánvalóvá tette, hogy ő pontosan ezt akarja” – írja Orbán Viktor.

Hangsúlyozza: a magyar választók által közhatalommal felruházott miniszterelnökként „felelősségem, hogy megvédjem hazánkat és Magyarország polgárait”. „Amíg én vagyok a miniszterelnök, addig minden erőmmel azon leszek, hogy ezen kötelességemnek eleget tegyek” – írja, hozzátéve: a magyar kormány védelmére a Magyarországon élő zsidó közösség is minden esetben számíthat.

„A magyar álláspont szerint az illegális migráció egyértelműen nemzetbiztonsági kérdés. Aki Magyarországra tör, azzal szemben mi származásra, vallási hovatartozásra, vagyoni állapotra való tekintet nélkül érvényesítjük a magyar állam politikai és jogi erejét. Ön sem akarhatja, hogy e tekintetben származásuk szerint különbséget tegyek Magyarország állampolgárai között” – áll a levélben.

Orbán Viktor kitér arra is: a civilizációs és vallási különbségek okán az illegális migrációval az intolerancia kultúráját és a növekvő antiszemitizmust importálják Európába. „Az illegális migráció ellen folytatott küzdelmünkért sem köszönhet, sem elismerést nem várok, de az Önök közösségétől egy kis segítség azért jól jönne” – zárja levelét a miniszterelnök.

Orbán: Ne azt figyeljék, amit mondok, hanem amit csinálók!

Heisler András és sokan mások is a politikai paletta különböző oldaláról kérték, hogy a miniszterelnök vetesse le a Soros-plakátokat. Orbán Viktor leszögezte: nincs az az isten, aki miatt levetné azokat.

Három nappal később elrendelte a plakátok eltávolítását.

Mártírjainkra emlékezünk

(Folytatás az 1. oldalról)
pedig reményt ad arra, hogy megvalósítsunk egy még élhetőbb, még szerethetőbb Salgótarján egy nyitott és élő zsidó hitközséggel.”

Markovics Zsolt főrabbi a 73 évvel ezelőtti borzalmak felelevenítésén túl hangsúlyozta, ez a megemlékezés nemcsak az el nem múlt fájdalomról, a halálról, nemcsak a hiányról szól, hanem a reményről és az akaratról is, hogy boldogabb jövőt építsünk. Akik hiányoznak, szívünkben élnek tovább, erőt adva az élethez.

A liturgiai teendőket Szilágyi Gábor látta el. A gyászistentisztelet az emlékfal előtt közösen elmondott kádissal és a kegyelet köveinek elhelyezésével ért véget.

Pécs

A városi televízió több alkalommal is emlékműsort sugárzott, közvetítette a megemlékezéseket, amelyekről a megyei napilap is beszámolt.

Bódi Tóth Elemér

Szeged

A megemlékezések sora a közgyűlésen kezdődött, majd a téglagyári gettónál az önkormányzat és a hitközség által állított emlékoszlop mellett folytatódott, ahol Kakas Béla, a Csongrád Megyei Közgyűlés elnöke (Fidesz-KDNP), Lednitzky András, a hitközség elnöke és Salamon István holokausztütlélő, a hitközség alelnöke emlékezett. Hangsúlyozták az oktatás, az emlékezés szükségességét, még abban az időben is, amikor közéleti szereplők pl. Horthy Miklós

holokausztütlélő és leszármazott helyezte el az emlékezés virágait. A térségből Mórahalom polgármestere is koszorúztatott.

A rendezvénysorozat következő helyszíne az Új Zsinagóga volt, amelyet a rekonstrukciót végző cég ünnepséghez méltó állapotba hozatott. Itt a gyászistentiszteletet Schöner Alfréd főrabbi, az ORZSE rektora, a város tiszteletbeli főrabija és Schwarcz Péter rabbihelyettes vezette, Fekete László főkántor közreműködésével. A szegedieknek öröm volt – még ha ilyen tragikus alkalommal is – találkozni a 44 évvel ezelőtt náluk funkcionáló rabbi, aki szomorúan idézte fel a soá borzalmait, de kifejezte örömét, hogy még sokan élnek és aktívak a túlélők közül, és

szólt Goldmann Tamás hitközségi elnök, Szalai Lajos, Ócsai Zoltán és Lukács András lelkészek, dr. Vargha Dezső ny. levéltáros, Simonyi Andrea és Petus Pál a Menetelés az Életről Mozgalom részéről, majd Klavanszkij Anatolij kántor gyászéneke után Schönberger András főrabbi. Az egyházak, társadalmi és politikai szervezetek képviselői koszorúkat, virágokat helyeztek el az emlékfalnál.

A gyászolók ezután felkeresték az egykori gettó épületét is, és megkoszorúzták az ott lévő emléktáblát.

A zsinagógában tartott gyászistentiszteleten hat gyertyát gyújtottak meg emlékezésüként, majd a főkántor éneke után a főrabbi mondott beszédet. Goldmann Tamás és dr. Stark András átnyújtották a Könyvek könyvét a főrabbinak, aki felolvasta annak néhány bevezető sorát: „Megíratt e könyv, a Könyvek könyve, az elkövetkezendő nemzedék számára, hogy megőriztessék közösségünk vértanúhalált szenvedett fiainak és lányainak nevei.”

A gyászolók végeztek a zsinagóga kertjében elhelyezett emlékköveiket a gyermekmártírok szobra előtt.

Mitzki Ervin
pécsi tudósító

Nagykőrös

Feldmayer Sándor elnök üdvözölte a megjelenteket, közöttük dr. Körtvélyesi Attila alpolgármestert, prof. dr. Grósz Andor, a kecskeméti hitközség elnökét, dr. Feldmayer Pétert, a Mázsisi Közép-magyarországi Területi Csoportjának elnökét és a helyi katolikus plébánia diakónusát.

A két málé ráchámimot Nográdi Gergely főkántor recitálta, akinek gyönyörű hangja betöltötte a zsinagóga egész terét.

Dr. Róna Tamás főrabbi beszédében felidézte, milyen szörnyűségek történtek az 1944-es vézskorszakban, olyanok, amelyek méretéhez és gonoszságához fogható nem található az elmúlt évtizedekben. Kiemelte, hogy az iszonyú elvesztés ellenére sokan voltak, akik mégsem szakítottak zsidóságukkal, és a tóra törvényeinek

Emlékezés az Emánuel Fánál

Ahogy 1990 óta minden évben, idén is július első vasárnapján emlékeztek az Emánuel Alapítvány szervezésében a holokauszt hatszázézer zsidó áldozatára Varga Imre szobrászművész alkotásánál. A krómácel fűzfa – melynek leveleire a leszármazottak vésették rá elpusztított hozzátartozóik nevét – a Raoul Wallenberg Parkban, a Dohány utcai zsinagóga kertjében áll.

A helyszín szokás szerint megtelt túlélőkkel, középkorúakkal és huszonévesekkel. Az idősöknek jutott árnyas ülőhely s megfelelő gondoskodás.

Bandi László az alapítvány nevében köszöntötte a megjelenteket, köztük Jozsef Amranit, Izrael Állam magyarországi nagykövét, Frölich Róbert országos főrabbit, Kunos Pétert, a BZSH-Mázsisi ügyvezető igazgatóját és Zoltai Gusztávot, az alapítvány főtákarát.

Nográdi Gergely főkántor a Sivi Zsidó Gyászimát recitálta, majd következett Deutsch Péter emlékezőbeszéde:

A midrás a Koheletben ezt tanítja a fákról: „Amikor az Örökkévaló teremtetted az embert, körbevezette őt az Éden kertjében, és azt mondta neki: Lásd munkámat, mily gyönyörű és dicséretre méltó. És mindent, amit teremtettem, neked teremtettem. Légy óvatos, ne hogy megmérgezd vagy tönkretedd, mert ha így teszel, nem lesz utánad senki, aki helyrehozza.”

Emlékező gyülekezet!

Fájó kimondani, de az ember volt az, aki megmérgezte a világot és tönkretette.

Emberek voltak azok, akik úgy döntöttek, jobb lenne a világnak, ha 6 millióval kevesebb élne e földön.

Elsősorban németek és magyarok voltak azok, akik úgy gondolták, 600 ezer magyar zsidóra nincsen szükség.

Pedig a Kohelet felhívta a figyelmet az emberiségre.

„Mindent, amit teremtettem, neked teremtetem.”

A második világháború kegyetlen gyilkosai miatt az elődeinknek el kellett ültetniük egy újabb fát.

Itt, a Wesselényi utcában.

Egy fát, amelyen nem a Tórában olvasható szent gyümölcsceink találhatók, hanem nevek száza, drága elhunyt zsidó hittestvéreink nevei szerepelnek rajta. „Írd fel a látomást és pedig táblákra világosan, hogy végigfusszon rajta, aki elolvassa.”

Mi is felírjuk táblákra, ahogy a prófécia mondja, a több mint 73 évvel ezelőtt elhunyt mártírokat neveit, akiket elpusztított a náci eszme. A náci eszme, amely azt hirdette:

A zsidóknak nincsen helyük ezen a földön.

Hitler idézve: Nincsen szükség a zsidó parazitákra.

Szálasi úgy fogalmazott beszédeiben, hogy egy zsidómentes Magyarországra van szükség.

Sztójay szerint a zsidóság egy dögvész volt, ami ellen védekezni kell. Az Örökkévaló azt mondta Cefánjának, Kúsi fiának: Elragadok mindent a föld színéről. Elragadok embert, szorongató aggodást hozok az emberekre, támoogyva járnak majd, mint a vakok. Nem menti meg sem aranyuk, tűz fogja megemészteni a földet.

Azonban a nácizmusnak ezen a látomáson is sikerült túlszárnyalnia.

A magyarországi holokauszt sok tekintetben eltért a náci uralom alá került többi európai ország zsidó közösségeinek tragédiájától. Az eltérés gyökere azokban a történelmi körülményekben ismerhető fel, amelyeknek katasztrofális összjátéka 1944-ben a magyar zsidóság pusztulását előidézte.

A magyar zsidók 1944-beli pusztulása a holokauszt történetének egyik legellentmondásosabb fejezete. Olyan tragédia volt ez, amely bizvást elmaradhatott volna, hiszen addigra, a szövetségesek győzelmének előestéjén, a világ vezető politikusai, köztük Magyarország állami és zsidó vezetői, már tudták Auschwitz titkairól.

A zsidóság az akkori időben tévesen hitt abban, hogy a magyar arisztokrata-konzervatív elit a zsidósággal azonos alapelvekben hisz.

Idézve az én holokausztütlélő nagymamát (legyen áldott az emléke!), amikor értetlenül kérdeztem, hogy miért nem menekültek el, így válaszolt: Sosem gondoltuk, hogy azok a barátok, padtársak, játszótársak, avagy a boltunkban vásárló szomszédok képesek lesznek megalázó módon és gúnyos mosollyal az

arcukon a csendőre elvezetni bennünket.

A magyar zsidóság elpusztítása Herzl Tivadar egyik profetikus gondolatára emlékezteti az embert.

1903. március 10-én, a magyar zsidóság aranykorának zenitjén, a cionizmus barátjához, Mezei Ernő képviselőhöz címzett levelében ezt írta: „A végzet a magyar zsidóságra is le fog sújtani.”

Minél később történik ez és minél jobban megerősödik ez a zsidóság, annál kegyetlenebb és keményebb lesz a csapás, annál durvábban fog lesújtani.

„Nincs menekvés.”

A mostanában oly gyakran emlegetett Horthy és klikkje ha valóban meg akarta volna menteni a magyar zsidóságot, akkor megehetne volna!

A későbbi háborús bűnösök is úgy nyilatkoztak a tárgyalásokon, hogy a zsidókérdés végleges megoldása a németek részéről óhaj volt csupán, korántsem ellentmondást nem tűrő követelés!

És a végkifejletet mindannyian jól ismerjük.

1944 áprilisában Magyarországon megkezdődött a gettók föllátása, májusban pedig elindultak az első deportáló szerelvények is Auschwitzba. Július 9-éig 400 ezer embert szállítottak el. Az akkori magyar kormány mindent megért azért, hogy a zsidók kiszállítása minél gyorsabban és minél zavartalanabban történjen.

Utolsó nap a legnagyobb létszámú közösséget, a mintegy 200 ezer főt számláló budapesti zsidóságot hagyták.

A június elején kidolgozott terv szerint a fővárosi zsidóságot nagyon rövid idő – akár egyetlen nap – alatt kívánták deportálni.

Felfoghatatlan és megbocsáthatatlan, amit a magyarországi zsidósággal tett a náci ideológia. Mondjuk ki bátran: nem fogjuk tudni pótolni drága zsidó testvéreinket, akik ezért az országért kizárólag tettek, és nem elvettek. És miért kellett elpusztulniuk? Mindösszesen egyvalami volt a hibájuk. Hogy zsidók voltak. Hogy zsidó anya szülte és zsidó apa nevelte fel őket.

Ma itt, az emlékezés napján, midőn a fájó sebeket felszakítjuk, emlékezzünk mindazokra, akiket egy szörnyű kor tébolya kiszakított köreinkből.

A sok szenvedés és megpróbáltatás után hiszünk a jelenben és a jövőben, hogy szabadon gyakorolhatjuk vallásos zsidó életünket. Felhívjuk a világ figyelmét e szörnyű időre, amit az emberiség egy csoportja elkövetett ellenünk.

Hiszünk az emberben, és emlékezünk.

Emlékezzünk a mártír lepdőkre és nagyapákra, akik irányították lépteinket, velünk voltak, neveltek bennünket.

Emlékezzünk a zsidó anyákra és nagymamáinkra, akikől az életet kaptuk, óvtak, vigyáztak reánk.

Emlékezzünk a hitvesre, ki jóban és rosszban kitartott mellettünk, kivel boldogok voltunk.

Emlékezzünk a testvérré, gyermekkori emlékek közös ismerőjére. Emlékezzünk a gyermekekre, életünk értelmére, szépségére és céljára.

Emlékezzünk azokra a testvéreinkre, akiknek minden családtagját elpusztította a kegyetlen iszonyat, akik után nincs ki kádíst mondjon.

Szálljon valamennyiért, minden drága zsidó testvérünkért, akik Kidus Hásém, a Teremtő szent nevéért vállalták a mártíriumot, az évszázados tradicionális gyászadallam, a Kél málé ráchámim, majd a kádís ima.

Ezután következett a hat óriásgyertya lángjának fellobbantása Jozsef Amrani, Kunos Péter, Zoltai Gusztáv, Apró József, Lancz Éva, Fürst Pál, végül a zsidó ifjúság nevében Bandi Dávid közreműködésével.

A közös kádís ima Deutsch Péter felhívására hangzott fel.

A megemlékezésen körzeti elöljárók és kántorok (például Vencel György Izraelből) is részt vettek. Az esemény végén régen nem látott ismerősök találtak egymásra, kisebb-nagyobb csoportok alakultak ki. Valahogy úgy tűnt nekem is, mintha az előadók lelkéből fakadó gyászimák, a megindító gondolatok nem engedték volna visszacseppenni a mába azokat, akiknek a 73 évvel ezelőtt történt iszonyat soha el nem felejthető tragédiát jelent.

Gál

FRÖLICH RÓBERT ORSZÁGOS FŐRABBI

Együtt az életben. És a halálban?

A modern kor egyik velejárója, hogy megsokasodott a vegyes házasságok száma. A házastársak leélik együtt az életüket, s szeretnének egy helyen nyugodni. Zsidó eltemetése a zsidó temetőbe természetes. Am mi a helyzet a nem zsidó házastársal? El lehet-e őt temetni a zsidó hitvessel együtt?

Súlyos kérdések ezek. A halácha, mint mindig, most is egyértelmű.

A temetés kötelezettségét a Tóra írja elő számunkra.

Sára halálát követően Ábrahám sírhelyet vásárol, hogy eltemesse feleségét. Mózes I. 23/9-ben áll:

ויתן לי את מערת המכפלה אשר לו אשר בקצה שדהו בכסף מלא יתנה לי בתוככם

לאחות קבר

És adja nekem (Efron Ábrahámnak) a Machpéla barlangját, mely a földje végén van, teljes áron adja el nekem sírhely gyanánt.

Ez a barlang lett az ősapák és ősanák sírhelye, valószínűleg innen ered, hogy az ókori Izraelben családi sírhelyek voltak. Egy család tulajdonában állt a terület, melybe a halottaikat temették. A Talmud Bava Batra traktátus 111b lapján utalást találunk arra, hogy az egyetlen kritériuma a sírnak, hogy a halott tulajdonában legyen:

ואומר: ואלעזר בן אהרן מת ויקברו אותו בגבעת פנחס בנו, וכי מנין לפנחס שלא היה

לו לאלעזר? אלא, מלמד שנשא פנחס אשה ומתה וירשה

És így áll az Írásban (Józsua 24/33): És meghalt Elázár, Áron fia, és eltemették őt Pinchásznak, fiának városában, Givátban. De Pinchásznak nem volt városa (hiszen a kohánitáknak nem volt földbirtokuk), honnan volt Elázárnak? Így tanuljuk: Pinchász feleségének volt, és Pinchász örökölte annak halála után.

Az ősi temetkezési szokások egyike volt, hogy sziklasírba helyezték a halottat, majd bizonyos idő elteltével egy osszárumba gyűjtötték a csontokat. A Jeruzsálemi Talmud Moéd Kátán traktátus 1. fejezet 80. oldalán leírja a procedúrát:

בראשונה היו קוברין אותן במהמורות נתחל הבשר היו מלקטין את העצמות וקוברין

אותן ברים

Először sziklabarlangba temették őket, s mikor lebomlott a hús, összegyűjtötték a csontokat és osszárumba tették.

E szokás alapja valószínűleg a feltámasztásra való utalás volt Ezékiel híres csontlátomásában (Ez. 37/1-14). Ezek a sziklasírok nem csupán kőbe vájt üregek voltak. A Talmud Szánhedrin traktátus 96b lapján olvassuk, hogy így szólnak Nevuchadnecárhoz Júdeába küldött emberei:

קברות שלהם מעולין מפלטרין שלך

A sírhelyeik ragyogóbbak, mint a palotád!

Honnan ered a külön temetkezés rendje?

A földbe való temetés a római hódítással érkezett el Júdeába. Ekkor még nem okoz különösebb problémát a zsidó és nem zsidó halottak eltemetésének kérdésköre, hiszen egymástól elkülönülve élnek az őslakos zsidók és a betelepült nem zsidók. A szétszórátást követően, valamint a Babilóniában maradt zsidó lakosság ebbéli gondjairól így szól a Talmud a Gittin traktátus 61a lapján:

ת"ר: מפרנסים עניי נכרים עם עניי ישראל, ומבקרין חולי נכרים עם חולי ישראל,

וקוברין מתי נכרים עם מתי ישראל, מפני דרכי שלום.

Mestereink tanították: segíezzük a nem zsidó szegényeket a zsidókkal együtt, látogatjuk a nem zsidó betegeket a zsidókkal együtt, és eltemetjük a nem zsidó halottakat a zsidókkal együtt a békeesség végett.

A „zsidókkal együtt” kifejezés félreérthető. Amennyiben csak a temetésre vonatkozna, közös temetőre értve, úgy csak ott állna a Talmud szövegében ez a kitétel. Mivel azonban előtte két másik esetet is említ a textus, és nem valószínű, hogy a szegények, illetve a betegek fizikailag egy helyen lennének, így az „együtt” kifejezés „egyaránt” értendő, nem szó szerint. Rási egyértelműsíti is ezt a tézist kommentárjában:

לא בקברי ישראל אלא מתעסקין בהם אם מצאום הרוגים עם ישראל

Nem a zsidó temetőben, hanem azt jelenti a szöveg, hogy foglalatostkodni kell az eltemetésükkel, ha zsidókkal együtt, meggyilkolva találják őket.

Rási értelmezését a Jeruzsálemi Talmud Gittin traktátus 5. fejezet 47c-ben támasztja alá, mely a Talmud Bávlínál bővebben fogalmaz:

עיר שיש בה גוים וישארל מעמידין גבאי גוים וגבאי ישר' וגובין משל גוים ומשל

ישראל ומפרנסין עניי גוים ועניי ישראל ומבקרין חולי גוי' וחולי ישראל וקוברין מתי

גוים ומתי ישראל ומנחמין אבילי גוים ואבילי ישר' ומכבסין כלי גוים וכלי ישראל מפני

דרכי שלום

Olyan helyen, ahol zsidók és nem zsidók élnek, állítanak zsidó és nem zsidó előljárókat... támogatják a nem zsidó és zsidó szegényeket, látogatják a nem zsidó és zsidó betegeket, eltemetik a nem zsidó és zsidó halottakat... a békeesség végett.

A fenti szöveg alapján egyértelmű, hogy a nem zsidók és zsidók külön-külön rendelkeztek a szociális intézményekről, és nincs szó közös temetkezési helyről. Rási korában a családi sírhelyeket (lásd fentebb) már felváltották a közösség tulajdonában lévő temetők.

Maimonidész, a Rámbám, a Misne Tora Hilchot Mlachim 10 fejezetének 12 haláchájában szinte szóról szóra ismétli és kommentálja a Talmud idézett passzusát:

אפילו העבדים צוו חכמים לבקר חוליהם, ולקבור מתייהם עם מתי ישראל, ולפרנס

עניהם בכלל עניי ישראל, מפני דרכי שלום

Még a nem zsidókra vonatkozólag is rendelkeztek bölcseink, hogy látogassuk betegeiket, temessük el halottaikat a zsidókkal együtt, és támogassuk a szegényeiket Izrael szegényeivel egyetemben, a békeesség végett.

Vallásfüggetlen sírkő Amszterdamban

Forrás: Határátkelő blog

Joszf Káro Keszeff Misne című munkájában Maimonidész fent említett helyéhez idézi és értelmezi Rásit, citálva Niszimben Reuvent, a Ránt is:

ופירש"י עם מתי ישראל לא בקברי ישראל אלא מתעסקין בהם אם מצאום הרוגים עם ישראל וכתב הר"ן דלישנא לאו דוקא דה"ה כשמצאו מתי עכו"ם לבד שמתעסקים בהם מפני השלום

Amit Rási említ, hogy „nem a zsidó temetőben, hanem azt jelenti a szöveg, hogy foglalatostkodni kell az eltemetésükkel, ha zsidókkal együtt, meggyilkolva találják őket”, ahhoz a Rán hozzászól: nem csupán akkor, de foglalatostkodni kell az egyedül halva talált nem zsidóval is, a békeesség végett.

A Tur Jore Déa Hilchot Ávelut 367 paragrafus 2. pontjában egyértelműen és világosan leszögezi:

קוברים מתי נכרים עם מתי ישראל ומנחמין אביליהם מפני דרכי שלום ופירש"י לא

שיקברום בקברי ישראל אלא משתדלים בקבורתם כמו משתדלים בקבורת ישראל

Eltemetik a nem zsidó halottakat a zsidókkal együtt és vigasztalják a gyászolókat a békeesség végett. Rási szavai, hogy „nem a zsidó temetőben” azt jelenti, hogy ugyanúgy foglalkozni kell az eltemetésükkel, mint ahogy foglalatostkodunk a zsidók temetésével.

Igaz, hogy az ezt megelőző pontban ennyit tesz köteleességünkkel nem zsidó temetésével kapcsolatban:

אם חייב ללוות מת גוי חוץ לארבע אמות של קבר מותר לקרות ולהתפלל אפילו רואה

הקבר

Köteles elkísérni a nem zsidó halottat, s a sírjától legalább négykönyöknyire már olvashat és imádkozhat, még akkor is, ha látja a sírt.

Fentiek világosan és egyértelműen köteleességünkkel teszik, hogy kegyelettel kell viseltetnünk a nem zsidó halottakkal szemben, s amennyiben a szükség úgy hozza, el kell temetnünk nem zsidó halottakat is. A rabbinikus szövegek egyúttal azt is kinyilvánítják, hogy a nem zsidó halottakat nem temetjük el a zsidó temetőben.

Dávid Cvi Hoffmann a Móláméd Löhoil II. kötet 127 fejezetében kijelenti:

דבר ידוע שאין קוברין נכרי אצל ישראל, דהא בכל תפוצות ישראל מעולם היה להם

לבני ישראל בית הקברות מיוחד

Köztudomású, hogy nem temetnek zsidó mellé nem zsidót, s hogy a szétszórátásban mindig is volt különálló zsidó temető.

Eliezer Jehuda Waldenberg a Cic Eliezer c. responzuma 16. kötet 36. fejezetében írja:

דבר ברור ופשוט הוא שאין להרשות בשום פנים קבורת עכו"ם בבית קברות יהודי

Világos és egyszerű, hogy nem temetnek nem zsidót semmi szín alatt a zsidó temetőbe.

Ugyancsak ilyen értelemben ír Ovadja Joszf a Jábiá Omer VII. kötet 36. fejezetében:

נהג בעיקר הדין בודאי שלא יעלה על הדעת ליתן לגוים מקום קבר בקברת מקום של

קברי ישראל

A lényeg az, hogy senki se gondolja, hogy nem zsidóknak sírhelyet kell adni a zsidó temetőben.

Jechiel Jáákov Weinberg a Szridé és c. responzuma II. kötet 98. fejezet 615. oldalán írja:

וע"ד הנשים הנכריות של אנשים ישראלים – פשיטא שאסור לקבורם אצל בעליהם

היהודים ואפילו במקום שיש לפחות שעל ידי זה יצאו הגברים מכלל ישראל

Ami a nem zsidó nőket illeti, kik zsidóval házasodtak, egyszerűen tilos a férjükhöz temetni őket, még akkor is, ha ezáltal fennáll a veszély, hogy a férfi elhagyja a zsidóságot.

Kijelentésének alapját a Remó kommentárja képezi a Sulchán Áruh Jore Déa traktátus 334. fejezet 1. paragrafusához:

ומנדין למי שהוא חייב נידוד, ואפילו יש לחוש שעל ידי כך יצא לתרבות רעה

Akkor is meg kell hozni az ítéletet, ha ezáltal az elítélt rossz irányba fordul.

Elérkeztünk a legkényesebb kérdéshez. A változó idők jegyében lehet-e nem zsidót eltemetni a zsidó temetőben? Fentiek tükrében nyilvánvaló a válasz, hogy: nem. Ugyanakkor – ugyancsak a fentiek tükrében – kötelességünk eltemetni a nem zsidót, ha hozzánk fordul ő vagy a hozzátartozója. Látszólag paradox helyzet állt elő: kötelességünk nem teljesíteni a kötelességünket. Hogyan oldhatnánk fel e paradoxont?

A világon igen sok helyen, köztük Magyarországon is, szokás, hogy a zsidó és a nem zsidó temető egymás mellett helyezkedik el. Ezeket kerítés vagy fal választja el egymástól.

Slomo Kluger egykori galíciai rabbi a Tuv Taam Vedaat c. művében elemzi e szokást. Az engedélyezés alapját a Tórában leli meg. Mózes II. 26/33-ban áll:

הבדילה הפרכת לכם בין הקדש ובין קדש הקדשים

És legyen elválasztóul nektek a függöny a csarnok és a Szentek Szentje között.

Majd így hosszas elemzéssel hozzájárul, hogy egymás mellett legyen a két temető, feltéve, ha valamilyen elválasztó van közöttük, amely a szent sírok és azok között, akik szobrokat állítanak a sírokra.

Van különbség, hogy egy rész a zsidó temetőből vagy különálló temető? Le lehet választani egy részt a zsidó temetőből, hogy oda a nem zsidó házastársakat temessék?

Moshe Feinstein Igrot Moshe c. responzuma Jore Déa II. kötet 149. fejezetében írja egy, a zsidóságba betérni szándékozóról, aki körülmétkedett, de a rituális fürdőben való alámerülés előtt elhunyt, és a zsidó temetőben szeretnék eltemetni:

נהגה פשוט שבלא טבילה אף שכבר מל אינו גר וממילא אין לקברו בקבורת ישראל.

Ablt aznı ruahı huıb el הרבנים להלחם בזה באם אינם רוצים לשמוע להוראת הרבנים ומזלוזין בעצמם ורוצים לקברו בקבורת משפחה שלהם בידעם שמדינתה הוא עדיין נכרי מצד קלותם ורשעתם, רק שיש למחות שלא יקברוהו סמוך להמתים שכבר נקברו שם אלא

בהרחקה של ד' אמות

Nem kérdés, hogy az alámerülés nélkül, még ha körülmétkedett is, nem számít zsidónak, s így nem lehetne eltemetni a zsidó temetőben. Mégsem látom a rabbikra nézve kötelezőnek, hogy küzdjenek ez ellen... csak figyeljenek arra, hogy az új sír a már meglévőktől legalább négy könyök (mintegy két-két és fél méter) távolságra legyen.

David Lau, Izrael jelenlegi askenázi főrabbi írja (<http://shut.moresheet.co.il/shut2.asp?id=57415>):

אבי מורי שליט"א ועמיתו הראשון לציון הגר"א בקשי דורון שליט"א, אבא פרסם את

דבריו בתשובתו בספרו יחל ישראל חלק ב, והרב בקשי פרסם את תשובתו בספרו בנין אב

חלק ד. מסקנם היתה שכל חברה קדישא תקצה חלקה נפרדת לנכרים, במרחק שמונה

אמות מהחלקת ישראל, ויש לקבוע את המקום באזור שלא נתקדש על ידי החברה קדישא

בקדושת בית הקברות

Atyám és mesterem, éljen soká, és barátja, Baksı-Doron főrabbi, éljen soká, írtak e tárgyban. Atyám a Jáchel Jiszráél c. munkája II. kötetében és Rabbi Baksı-Doron a Binján Áv c. könyvének IV. kötetében. Megállapításuk az volt, hogy a Chevra Kadisának el kell különítenie egy részt a nem zsidók számára, a zsidó résztől nyolckönyöknyire. E résznek olyannak kell lennie, melyet a Chevra Kadisa még nem jelölt ki temetőnek.

Rabbi Slomo Avinér, az Áteret Jerusálajim jesiva vezetője, bét-éli rabbi egy válaszában (<http://www.ateret.org.il/english/torah/view.asp?id=1078>) így ír:

כותב הרמב"ם שגם גוי לבדו יש לקבור ולדאוג לו אם הוא חולה או עני. לכן מפרש

הב"ה את הביטוי "עם", שאם מצאו יהודי וגוי מתים ומונחים זה לצד זה, קוברים אותם

יחד באותו מקום ובאותה חצר, לא כפי הדין הרגיל שאין קוברים גוי על ידי יהודי

לאור האמור, הגר"ש גורן פסק לקבור גוים יחד עם יהודים. אמנם לא ממש אחד ליד

השני, אך באותו בית קברות, כך הוא הבין את הביטוי "באותה חצר". לעומתו, הגר"ר

קולין, הרב הראשי של ירושלים, הסביר ש"באותה חצר" הכוונה שהחצר תהיה משותפת,

אך תהיה גדר שמפרידה בין הקברים.

A Rámbám szerint (Hilchot Ével, 14.12) a nem zsidót el kell temetni, gondozni kell, ha beteg vagy szegény. Így magyarázza a Bach a „vele” kifejezést: ha találunk zsidó és nem zsidó halottat együtt, eltemetik őket ugyanazon a helyen, ugyanazon a területen, és nem a szokásos törvény szerint, miszerint nem temetnek el zsidót nem zsidóval (Bach, Jore Déa 151). Rabbi Slomo Goren ítélkezett a zsidók és nem zsidók együttes temetésére vonatkozóan. Ha nem is szó szerint egymás mellett, de ugyanabban a temetőben el lehet temetni őket, így értve az „ugyanazon a területen” kifejezést. Azaz: a terület legyen közös, de legyen kerítés, amely elválasztja a sírokat.

Erre rimel Rabbi David Golinkin, a jeruzsálemi Schechter Judaisztikai Tudományok Intézete zsidó jogi karának vezetője responzuma. Golinkin Izrael államra vonatkozólag vizsgálta a kérdést. Alapállása, a probléma felvetése ott is a vegyes házasságok nagymértékű növekedése volt. Responzumában (http://www.responsafortoday.com/vol6/2_7.pdf) több lehetséges megoldást vázol fel, de minden esetben kiemeli, hogy a nem zsidó halottat a zsidó temetőn belül láthatóan el kell különíteni, mintegy külön temetőrészt létrehozva. Konklúziója: mintegy tízfaltéchnyi kerítést vagy falat kell építeni elválasztóul, de megfelelő egy olyan válaszként szolgáló út, mely legalább négykönyöknyire.

Ugyancsak ilyen értelemben ír, megtámogatja és kiegészíti Moshe Feinstein véleményét Ovadja Joszf a már idézett Jábiá Omer VII. kötet 36. fejezetében:

וכדנתן בניטין קוברים מתי עכו"ם עם מתי ישראל מפני דרכי שלום. וכן פסק הרמב"ם.

רק שלא יהיה קבר הגוי סמוך לקברי ישראל, אלא יניחו סביבו אמה אחת פנויה לכל רוח

ולעשות מחוץ לשטח זה גדר גבוהה יי טפחים ברוחב ד' טפחים

(Folytatás a 6. oldalon)

A NÜB nyílt levele Orbán Viktornek

Miniszterelnök Úr!

Mi, Auschwitz-Birkenau, Bergen-Belsen, Dachau, Lichtenwörth, Mauthausen, Strasshof, valamint a budapesti gettó túlélői, megdöbbenve szembesültünk azzal, hogy Ön Horthy Miklós kormányzót kiemelkedő személyiségnek nevezte. Vártunk azzal, hogy megszólaljunk, mert reméltük, hogy e szavak pontosításra kerülnek. Sajnos hiába vártunk, ez igazából nem történt meg.

Miniszterelnök Úr! Azzal, hogy a kormányzó Bethlen István személyében olyan miniszterelnököt nevezett ki, akinek elismerhető szakmai tevékenysége volt, nem mentesíti a döntéshozót azon felelősség alól, ami az ország romba döntését és a mi deportálásunkat eredményezte.

Bethlen tevékenységét is lehetne árnyalni, de az őt követők közül – akiket szintén a kormányzó nevezett ki – többen hozzájárultak az ország pusztulásához, több százezer ember halálához. Gömbös kötötte az ország sorsát a náci Németországhoz, korlátozta az ellenzékét. Utóda, Darányi időszakában született meg az újabb és még keményebben korlátozó zsidótörvény. Az őt követő Imrédy ellehetetlenítette a saját tevékenységét, és meghozta a faji alapú zsidótörvényt. Teleki még tovább szigorította a zsidótörvényeket, létrehozta a munkaszolgálat intézményét. Öngyilkossága előtt Horthynak írt levelében jelezte a közelgő tragédiát. Bárdossy hadat üzent a Szovjetunióknak, pedig Kristóffy nagykövet tájékoztatta a szovjet javaslatról: maradjon az ország semleges, és akkor Erdély kérdésében Magyarország mellé állnak. Ezt követően üzent hadat Angliának és az USA-nak is. Hivatali ideje alatt gyűjtöttek össze 19.426 embert, 1941. júliusban Kamenyec-Podolszkijba deportálták és tömegsírba lőtték őket. 1942-ben Újvidéken több ezer zsidót és szerbet lőtt a Dunába a magyar csendőrség és katonaság. Ebben az időben született meg a zsidó tulajdonok kisajátításáról szóló törvény. És ekkor már mind a kormányzó, mind pedig miniszterelnöke tudott a „végső megoldás” lényegéről.

Azzal, hogy az 1944. márciusi német megszállás után a kormányzó a helyén maradt és Sztójay Dömét – aki meggyőződéses náci, Hitler-hívő és antiszemita volt – kinevezte, törvényessé tette az új rendet, szabad kezét adott a zsidókérdés „megoldására”. A deportálás feladatára külön államtitkárokat nevezett ki Endre László és Baky László személyében. Hagyta, hogy korábbi politikustársait, képviselőket tartóztassanak le. És ő volt az, aki kinevezte Szécsényi.

Miniszterelnök úr! Az Ön hivatkozása olyan, mintha azt mondanánk, hogy Sztálin második világháborús tevékenysége miatt – együttműködés a szövetségesekkel, ami a náciak legyőzésével járt, és hozzájárult ahhoz, hogy mi túlélők legyünk – el lehetne felejtetni az ő borzasztó diktatúráját, vagy akár Rákosit a háború utáni helyreállításban elvégzett tevékenységéért neveznénk kiemelkedőnek.

Mi már nem félünk, de féljük gyermekeinket, unokáinkat, dédunokáinkat, mert mi átéljük azt, hogy a szalonzsidóság hogyan vezetett a gázkamrákba.

Miniszterelnök úr! Mi, holokauszt túlélők, a NÜB – Nácizmus Üldözötteinek Országos Egyesülete tagjai nevében kérjük, revideálja álláspontját, hogy ebben a Horthy-szobrotkat állító, szabadszolgálatok által garázdálkodó, idegengyűlölő világban ne legyen megint tragédia.

Drucker Tibor (Strasshof), Forgács János (Auschwitz), Geiger Tibor (gettó), Harsányi Iván (gettó), dr. Jeney Sándorné (Bergen-Belsen), dr. Kárpáti Pál (gettó), Kende János (gettó), Kovács Györgyné (Lichtenwörth), dr. Lebovits Imre (Mauthausen), Lebovits Éva dr. (gettó), Miklósi Imre (Strasshof), dr. Misurné dr. Gerő Zsuzsa (Bergen-Belsen), Réti Józsefné (gettó), Sándor György (Strasshof)

ZUGLÓÉRT

Ezúttal Milwaukee-ből érkezett új tóra a közösséghez

A Milwaukee-ban található Beth Israel Ner Tamid konzervatív amerikai közösség adományozta a tórát a zsinagógában megégett példányok pótlására. Rabbijuk, Jacob Herber üdvözölte a Budapesti Zsidó Hitközséget kísérőlevelében, s beszámolt arról, hogy kiléje szerette az ajándékba adott t-

kerceset, és örülnének, ha láthatnák, hogyan talált otthonra Zuglóban. Még azt is tervezik, hogy meglátogadják az új helyen.

Hálás köszönet a közösség minden tagjának, Herber rabbinak, továbbá az önzetlen közvetítőknek, Rachel Korazimnak, Szeszler Annának és Lippner Györgynek.

Az Egyesült Államokból érkezett nemes ajándékot Kardos Péter zuglói főrabbi és dr. Rosta Márton, a BZSH jogásza vette át a Liszt Ferenc Repülőtéren. Azon nyomban a Scheiber Sándor-iskola kis zsinagógájába szállították, ahol a Thököly úti körzet tagjai tartják imádkozásaikat mindaddig, amíg a leégett épületet felújítva ismét birtokba nem vehetik.

A szimchát torá utáni estén történt tüzesetet követően a magyar gyökerű Rachel Korazim elhatározta, hogy segíteni fog a holokauszt túlélő Kardos Péter főrabbinak és közösségének, ezért amerikai előadásai során beszámolt a megrázó esetről. Két tórát is sikerült így szereznie adományként. Korábban egy Massachusetts állambéli közösségtől, a Shaare Tefilah Zsinagógától kapott egy kóser tekerceset a BZSH zuglói körzete.

Utcát neveztek el Brüll Alfrédéről

(MTI) Az MTK és a VIII. kerületi önkormányzat az Új Hidegkuti Nándor Stadion mellett utcát nevezett el Brüll Alfrédéről, a klub legendás elnökéről.

Az utcanevtábla-avató ünnepségen Kocsis Máté polgármester úgy fogalmazott, hogy Brüll Alfrédéről a különbözőféle világlátással rendelkező emberek is egyet gondolnak.

„Hálás lehet neki a kerület és a magyar sport is, mert a torna, a birkózás és az úszás támogatójaként is fellépett” – mondta a polgármester. Emlékeztetett arra, hogy tavaly októberben kereste meg őt Deutsch Tamás, a kék-fehér klub elnöke azzal a kéréssel, hogy a stadion melletti utcaszakaszt Brüll Alfrédéről nevezzék el, s az önkormányzat örömmel tett eleget a kérésnek.

„Több éve fogalmazódott meg az igény, hogy a stadion, majd az új stadion mellett utcát nevezzünk el Brüll Alfrédéről. Brüll Alfréd öröksége nemes örökség, egyszerre kulturális, sport- és közösségépítő örökség” – mondta Deutsch Tamás, az MTK elnöke. Kiemelte: Brüll Alfréd életében 25 magyarországi és európai sportszervezet megalakításában vett részt, alapító elnöke volt a birkózóknak, s az MTK-t nagy klubbá tette.

„A nemes küzdelmet tartotta a legfontosabbnak” – hangsúlyozta Deutsch Tamás.

A beszédek után Deutsch Tamás és Kocsis Máté leleplezték a Brüll Alfréd utca feliratú táblát, így a korábbi Törökbecse utca mostantól az ő nevét viseli.

Brüll Alfréd, aki 1944-ben a holokauszt áldozata lett, 1905-től 1940-es feloszlataig volt az MTK elnöke.

Volt neonáci kipában és tfilinben

A német Yonatan Langer pár évvel ezelőtt még Hitler születésnapját ünnepelte, ma már kipát hord, tfilinben imádkozik, és nemrég volt a körülmétése. Mindez egy Exit nevű szervezetnek köszönhető, amely neonáci észhez térítésével foglalkozik.

Yonatan (vagy Lotz, ahogy korábban hívták) Langer nemrég New Yorkban járt, hogy ott végezzék el a körülmétéését, és ezzel befejeződjön betérési folyamata a zsidóságba. Ez persze önmagában még nem lenne akkora sztori, Langer útja a zsidó valláshoz azonban elég furcsa módon alakult. A Berlinben élő fiatalember ugyanis pár évvel ezelőtt még neonáci volt.

A német „Szegedi Csanád” korábban neonáci klubokba járt, náci karlendítéssel köszönt, és csodálta az SS-t, Hitlert, Himmlert és Rudolf Hestst, akiket háborús hősnak tekintett. Azt, hogy ma már Hitler születésnapja helyett a zsidó ünnepeket tartja meg, főleg az Exit nevű szervezet igazgatójával folytatott beszélgetéseinek tulajdonítja. Az Exit csoport tevékenysége, hogy neonáci fiataloknak segítsen kikerülni a szélsőjobboldali, rasszista közegből, és új életet kezdeni.

Langernek, úgy tűnik, sikerült teljesen megváltoztatnia addigi életét, hiszen kipát hord, minden reggel tfilinben imádkozik, és elkezdett héberül tanulni. Hogy mindez hogyan jött a zsidó felmenőkkel nem rendelkező Langernek? Életének egyik nehéz szakaszában, amikor már kezdett eltávolodni a barátaitól is, látott egy álmot, amiben egy barlangban állt, és a barlang falán megjelent egy kabbalafelirat. Amikor felébredt, rögtön a számítógépéhez rohant, és attól kezdve elkezdett kabbalafolyamokra járni, ma már a berlini Kabbala Tanulmányi Központban dolgozik, és próbálja feldolgozni azokat a viszontagságokat, amiken keresztülment.

akibic.hu

Nem vagyunk mi barbárok

– Nem vagyunk mi barbárok, hogy ne együnk előételt! – mondta mindig Ervin bácsi, amikor meglátogattam, s meghívott kicsiny konyhaasztalához ebédelni. Talán háromszor ha jártam nála, de minden alkalommal vendégül látott, s étkezés előtt, mielőtt az áldást elmondta volna, sosem mulasztotta el megjegyezni:

– Nem vagyunk mi barbárok, hogy ne együnk előételt! Az előétel mindig krumpli volt, méghozzá ropogósra sütött krumplihéj. Ervin bácsi ezt a fogást különösen ízletesen készítette. A leheletvékonyan levágott krumplihéjakat teflontepsibe terítette, meglocsolta olívaolajjal, megszórta szárított provence-i fűszerkeverékkel, betolta a sütőbe, majd ropogósra sütötte. Nagyon finom volt. Házi tartármártásba mártogattuk, úgy ettük. Közben beszélgettünk. Ervin bácsi tőlem a munkámról érdeklődött, én meg az egészsége felől érdeklődtem nála. Már közel volt a kilencvenhez, de egyedül is kiválóan el tudta látni magát. Az volt a szavajárása, hogy a túlélés a hobbija, még Auschwitzban szokott rá.

– Nem vagyunk mi barbárok, hogy ne együnk főételt! – mondta mindig Ervin bácsi, amikor a ropogós krumplihéjjal végeztünk, s a második fogást föltálalta. Második fogás gyanánt is krumplit ettünk. Azt a krumplit ettük, aminek a héja volt az előétel. Ervin bácsi krumplipürét csinált gazdagon, ami azt jelentette, hogy a megfőtt és elkevert krumplibába tett vajot, tejet és reszelt sajtot, megszórta őrölt szerecsendióval, majd olívaolajjal, borssal, balzsameccel és mustárral ízesített, friss fejes salátával tálalta. Imádtam ezt a nagyszerű vegetáriánus fogást. Közben beszélgettünk. Én voltam a fiatal, én tehát pa-

naszkodtam, és ő volt az öreg, ő tehát soha nem panaszkodott. Az volt a szavajárása, hogy Auschwitzban kipanaszkodta magát egy életre, és amikor felszabadult, megfogadta, hogy az ő ajkát saját maga miatt jajszó többé el nem hagyja. Van kit siratnia éppen elég, saját magát csak azért sem fogja.

– Nem vagyunk mi barbárok, hogy ne együnk desszertet! – mondta mindig Ervin bácsi, amikor a fejes salátával felszolgált, bőséges krumplipürével végeztünk, s a harmadik fogást föltálalta. Harmadik fogás gyanánt is krumplit ettünk. Ervin bácsi vékonyka krumplis lepényt sütött, amit úgy készített, hogy a kinyújtott tészta kaporral és sóval ízesített krumplimasszával helyezett, megkenete a tetejét tojássárgájával, betolta a sütőbe, s megsütötte. Egyszerű étel volt, imádtam. Közben beszélgettünk. Ervin bácsi arról beszélt, hogy egy héten legalább háromszor krumplit eszik, de mielőtt elkészíti, alaposan megmossa, majd minden egyes darabot külön-külön megcsókol. Ervin bácsi ugyanis a krumplinak tulajdonítja a túlélését. Auschwitzban gyakran sikerült krumplihéjat szereznie, azt ette heteken át, egy darabot előételnek, egyet főételnek, egyet pedig desszertnek, őt ugyanis úgy nevelték odahaza az ő drága szülei, hogy ha ünnepeken lakomázunk, akkor eszünk előételt, főételt és desszertet, elvégre nem vagyunk mi barbárok, hogy ne kulturáltan étkezzünk. Ezt a mondást Ervin bácsi egy életre megtanulta az ő drága szüleitől. Ez a mondás volt az öröksége. A szülei ugyanis nem jöttek vissza Auschwitzból.

Kácsor Zsolt

IZRAELI

SZÍNES

A Hezbollah „természetvédelmi tornyokat” épít Izrael határán

Izrael új, magasabb és erősebb kerítés építésébe kezd a jövő hónapban északi, libanoni határán – jelentette a Háárec című izraeli napilap alapján az MTI.

Az izraeli hadsereg bejelentette, hogy a kerítés vonala nem fog eltérni az ENSZ által elismert nemzetközi határtól, amelyet Izrael dél-libanoni kivonulása után, 2000-ben határoztak meg.

A védelmi minisztérium műszaki egységei végzik a munkálatokat, amelyekre eddig százhuszhatármillió sékelt különítettek el (csaknem 10 milliárd forint). Az építkezés várhatóan jövőre fejeződik be.

Izrael és Libanon között nyolcvanegy kilométer hosszan húzódik a határ, ahol legutóbb tizenhét évvel ezelőtt, a libanoni kivonulás után hoztak létre ma már alacsonynak és idejélműltnek ítélt kerítéseket.

A határ mentén huszonkét település is található az izraeli oldalon, először ezek védelmében a legérzékenyebb pontokon, a tengerparttól keletre a szárazföld felé, valamint a határ másik végénél, a szíriai határtól a tenger felé, 11 kilométer hosszan hoznak létre teljesen új határkerítést.

Ahol az izraeli oldalon települések vannak, ott a túoldalról esetleg tüzet nyitó mesterlövészek és a vállról indítható rakéták elleni védekezésből hét méter magas betonfal és szögesdrót is el fogja választani Izraelt Libanontól – írta a lap.

Az Irán támogatását élvező libanoni síta Hezbollah Izrael szerint a Dél-Libanonban állomásozó békefenntartó ENSZ-katonák jelenléte ellenére állásokat foglalt el a határ túoldalán, és az izraeli hadseregben a tízes tévécsatorna katonai szakértője, Alon Ben-David úgy gondolja, attól tartanak, hogy összecsapásokat fognak provokálni a mellettük építkező izraeliekkel.

Izrael és Libanon határán tizenegy éve, a második libanoni háború lezárása óta viszonylagos nyugalom honol, de Izrael a közelmúltban panaszt tett az ENSZ-nél, mert állítása szerint a Hezbollah tizenöt, természetvédelmet szolgáló toronynak álcázott megfigyelőhelyet hozott létre a határ mentén.

Megérkeztek a második etióp alijs előőrsei

Több mint 70 etióp zsidó érkezett meg 10 éve nem látott rokonai ölelése karjaiba, a rég elhatározott utolsó alijahullám végre megindult.

Újabb találkozások, családok összeforrása a Ben Gurion Nemzetközi Repülőtéren. A Zsidó Ügynökség és a velük együttműködő keresztény szervezet újabb 72 etióp zsidót hozott haza, a többiek jönnek majd a nyomukban: még két ütemben érkeznek a hátramaradtak. Még 9000 falash mura, hagyományaitól eltávolodott etióp zsidók leszármazottai várják, hogy ők is áttelephessenek.

A döntés már régen megszületett, de költségvetési forrásokat nem rendeltek hozzá, pedig sok ezer ember letelepítése, integrálása az izraeli társadalomba komoly összeg. Épp ezért nem is nagyon haladt a folyamat, amely most végre, úgy tűnik, lendületet kapott. A falash murák zsidó vallási státusza bizonytalan, őseik jobbára kitértek kereszténynek. Ha azt szeretnék, hogy ne kizárólag a visszatérési törvény, de a rabbinátus is elismerje őket zsidónak, alighanem vállalniuk kell a hivatalos betérési procedúrát.

De már ott lehetnek, ahová régóta vágnak, együtt a szeretteikkel. Talán most bekövetkezik, amiért naponta háromszor imádkozunk az Örökkévalóhoz: hogy gyűjtse össze Izrael gyermekeit a föld négy sarkáról a megváltás napjaiban. Áldottak az érkezők!

Nem csak zsidók „alijáznak”

Útban

Évtizedes szünet után először engedélyezték az izraeli hatóságok kétszáz dárfúri menedékkérő ideiglenes letelepedését az országban – adta hírül az MTI.

A Szudán Dárfúr nevű tartományból származó kétszáz menedékkérő évekkel ezelőtt nyújtotta be igényét a menekültstátuszra az izraeli hatóságoknak, amire mindeddig nem kaptak választ.

A menekültstátusz megadásáról végül maga Benjámin Netanjahu miniszterelnök és Arije Deri belügyminiszter döntött „emberiességi okokból”, Aviháj Mendelblitt államügyész nyomására, miután a menedékkérők ügyvédei bíróságokhoz fordultak az igénylések elbírálása végett.

A dárfúriak beadványára érkezett válasz szerint a jelenlegi határozat csak az első lépés, a továbbiakban attól függene a döntés, hogy a legfelsőbb bíróság hogyan ítéli meg az afrikai menedékkérők Ugandába és Ruandába toloncolásának törvényességét.

Az ideiglenes letelepedést biztosító státusszal munkavállalási jogot, szociális ellátást, így betegbiztosítást is kapnak a dárfúriak Izraelben.

A nemzetközi menekültstátusszal egyenértékű jogosítvány birtokában a külső határok átlépésére jogosító ideiglenes úti okmányokat is kérhetnek, amelyekkel külföldre távozhatnak, illetve visszatérhetnek Izraelbe.

A menedékkérő dárfúriak a déli, egyiptomi határon 2013-ra felhúzott kerítésrendszer elkészülte előtt érkeztek illegálisan az országba. Legutóbb, 2007-ben, Ehud Olmert akkori kormányfő adományozott hasonló menekültstátuszt hatszáz, Dárfúrból Izraelbe szökött kérvényezőnek.

Az Erecben élő menedékkérőket képviselő ügyvéd, Michal Pomeránz üdvözölte a döntést, de hangsúlyozta, hogy további kétszáz-nyolcvanhárom szudáni és összesen kétezer-háromszáz dárfúri vár évek óta ügyének elbírálására. Szerinte a határozat önkényes és csak „kozmetikai” jellegű volt, amely nem orvosolta a gondokat – jelentette a Háárec.

A Jediót Ahronót honlapja, a ynet nyolcezer, státuszának meghatározására váró dárfúriról tud, akik a Szu-

dánban folyó etnikai tisztogatás elől menekültek Egyiptomba, majd onnan tovább Izraelbe.

Nyitás Afrika felé

Izrael évek óta kiemelt figyelmet fordít Afrikára. Benjámin Netanjahu miniszterelnök nemrégiben részt vett az ECOWAS Nyugat-Afrikai Gazdasági Fórumon Libériában. Tavaly Kelet-Afrikába, Togóba látogatott. Szeptemberben megnyitotta az „Izraeli technológia és innováció Afrikáért” konferenciát New Yorkban, az ENSZ-székházban. Vezető afrikai diplomatáknak azt mondta: „Hiszek benne, hogy nagyszerű partnerei lehetünk országainknak. A technológia mindent megváltoztat. A technológia pedig más területekhez is kapcsolódik: az egészségügyhöz, a mezőgazdasághoz, az oktatáshoz és sok másához is. Szeretnénk az ismereteinket és a technológiánkat megosztani a világgal.”

A libériai fórumon Netanjahu megerősítette az ENSZ-ben elmondott szavait: „Hiszek Afrikában. Hiszek a benne rejlő potenciálban, a jelenben és a jövőben is. Ez egy kontinens, amelyik fejlődik. Népei sokféle és tehetségesek. Prioritásaim közül az egyik legfontosabb, hogy erősítsem a kapcsolatainkat. Ez az oka annak, hogy én lettem az első miniszterelnök, aki évtizedek után ellátogatott Afrikába. Egy dolgot biztosan mondhatok: nem fognak eltelni újabb évtizedek addig, amíg egy izraeli vezető ismét eljön ide. Nem öt éven belül, hanem pár hónap múlva.”

A diplomáciai kapcsolatok erősödésével párhuzamosan egyre több izraeli cég lép erre a piacra. Főleg high-tech területen vannak lehetőségek az izraeli vállalatok számára.

Benjámin Netanjahu az ECOWAS tagállamainak vezetőivel Libériában

A bemutatott vállalkozások egyike a MobileODT, amely egészségügyi diagnosztikai eszközöket és hálózati megoldásokat fejleszt ki mobiltelefonos felhasználással.

A kontinens éghajlata és a vízhiány miatt az afrikai piac különösen vonzó a Water-Gen számára. Az izraeli cég által kifejlesztett technológia arra épít, hogy minél magasabb a levegő hőmérséklete, annál több vizet foglal magában. A víz körforgásakor a párolgás során a víz a légkörbe jut, majd onnan lecsapódik. A Water-Gen egy olyan gépet tervezett, amely ezt a fizikai jelenséget felhasználva, a lehető legtöbb vizet gyűjti össze a levegőből, amit aztán összesűrít.

Számításai szerint a víz gallononkénti előállítására kevesebb mint 10 centbe (30 forint) kerül. Megfelelő tisztítással ez az összesűrített víz akár emberi fogyasztásra is alkalmas lehet, ám jelenleg az ipari és a katonai felhasználása az elsődleges terület.

Izraeli Nagykövetség

VALLÁSI ROVAT

Tisá böáv – Érezni a hiányt

Idén augusztus 1-jére esik tisá böáv, a zsidó év kör leggyászsabb napja. Mindkét Szentély ezen a napon rombolódott le. Csaknem 25 órán át börtölünk (július 31., hétfő este 20:18-tól másnap este 20:54-ig), a reggeli imához nem vesszük fel a tefilint, nem köszönünk egymásnak, nem tanuljuk a tórá. Majdnem minden szempontból ugyanúgy viselkedünk, mintha mi magunk gyászolnánk, mintha egy közeli hozzátartozónkat veszítettük volna el. Annak ellenére, hogy a gyász egyáltalán nem közeli: a legutóbbi, a második Szentély pusztulása is lassan kétezer éve elmúlt már. Hogy ne érezzük olyan távolinak, hétfő este felolvassuk az Échá könyvét, vagyis Jirmijá (Jeremiás) próféta siralmait. Ő a saját szemével látta, hogy mi történt, és szívet sajogtató érzékletességgel írja le az eseményeket.

A könyv másik címe héberül Kinot, azaz siralmak. Akár így is fordíthatnánk: siránkozás, panaszkodás. (Azt mondják, hogy a magyarokra különösen jellemző a panaszkodás, így ezen a napon van honnan ihletet merítenünk.) Vajon mi a jó abban, hogy panaszkodunk? Nem lenne helyesebb inkább végre továbblépni és a jövőbe tekinteni?

„És [Jákob] álmódott, és íme, egy létra van állítva a földre, és a teteje az égig ér [...]” (Mózes 1., 28:12).

Jákob híres álma a létráról az emberi fejlődés modellje. A létra teteje egészen az égig eléri, ami azt jelképezi, hogy az ember előtt végtelen magaslatok, lehetőségek állnak. „Minden ember alkalmas arra, hogy olyan igaz legyen, mint Mózes” (Rámbám, Hilchot Tesuvá 5:2). Ugyanakkor a létra a földre van állítva, ami azt jelenti, hogy nem szabad túl elrugaszkodottnak lenni, a fellegekben járni. Meg kell maradnunk a realitások talaján, ismerni saját korlátainkat és képességeinket ahhoz, hogy a végtelen lehetőségek létráján akár csak egyetlen lépést is tegyünk.

„Mindenki, aki gyászol Jeruzsálemért, az kiérdemli, hogy lássa örömeiben. Aki nem gyászol érte, az nem fogja látni örömeiben” (Táanit 30b).

Azáltal, hogy aktíván részt veszünk az elpusztult Szentély gyászolásában, képzeletünkben felelevenítjük, hogy milyen volt. A gyász abból fakad, hogy érezzük az ellentmondást, a kontrasztot. Több gyászdal is, amit ezen a napon mondunk el, arról szól, hogy szembeállítja a kétféle helyzetet: milyen jó volt akkor, és milyen rossz most. Ha ezt nem tenénk meg, akkor azt hinnénk, hogy most jó.

Egy angol mondás szerint a tudatlanság öröm (ignorance is bliss). Egy latin mondás szerint nem vágyunk arra, amit nem ismerünk (ignoti nulla cupido). Ezért aztán ha nem akarunk mindenre vágni, gondolhatjuk, az a legjobb, ha nem is ismerjük meg a lehetőségeket. Salamon király is mondott hasonló: „aki tudást sokasít, a fájdalmat sokasítja” (Kohelet 1:18). Azáltal, hogy szélesebb látókörre teszünk szert, megértjük saját kicsiségünket, gyengeségeinket. De nehogy azt higgyük, hogy jobban járunk, ha tudatlanok és szűklátókörűek maradunk. Ha boldogan élünk egy illuzórikus világban, aminek mi vagyunk a királyai, és amiben nagyon álmodhatjuk magunkat.

Tisá böáv napjának gyásza magában hordozza a nagyság felismerés-

sét. Arra tudunk ráhangolódni ezen a napon, hogy fogalmunk sincsen arról, milyen volt az, amikor a Teremtő Jelenléte kitapintható volt Jeruzsálemben, és minden zsidó embernek lehetősége volt arra, hogy ehhez az élményhez hozzáférjen. Ezen a napon olyan, mintha a homokban lábnyomokat látnánk, és ebből következtetnénk arra, hogy valaki itt járt. Ugyanígy itt is az Isteni Jelenlét hiányát érezhetjük, és ez az érzés bizonyítja, hogy létezik Isten, akinek a hiányát érezzük. Így elkezdhetünk vágni arra, hogy a hiány betöltőd-

Orti.hu – a hagyomány hangja

Az utóbbi hetekben indult el az orti.hu, egy új, magyar nyelvű, ismeretterjesztő célú online magazin, melynek célja, hogy az ortodox zsidóság hangját, véleményét, gondolatait jelenítse meg modern, közérthető formában. Alább álljon ajánlóként egy rövid részlet az egyik első cikkből:

„Nap mint nap impulzusok ezrei érnek minket a hírekben, a Facebookon. Mi lenne, ha ezeket az ingereket a saját szellemi épülésünkre csatornáznánk? Mi lenne, ha létezne egy olyan oldal, ahol az ingerek ebből az ősi tűzből, a zsidó hagyományból kipattogzó szikrák? Vajon lehetséges, hogy ennek a tűznek a melege képes legyen arra, hogy emberek sokaságát felmelegítse? Hogy ne érezzük unalmasnak sem a saját életünket, sem a saját hagyományunkat?

Azt remélem, hogy igen.”
Szántó-Várnagy Binjamin

jön, a Szentély felépüljön, és ismét érdemesüljünk arra, hogy az Örökévaló jelen legyen közöttünk. Ezért „aki nem gyászol Jeruzsálemért, az nem fogja látni örömeiben”, hiszen nem érezte a hiányt, így arról az érzésről is lemaradt, amikor a hiány betöltődött.

Ugyanez a hasonlat érvényes a tudásra és a lelki fejlődésre is. A haladás feltétele az, hogy tudjunk a magas szintekről, érezzük, hogy mi hiányzik. Tudjuk, hogy mit nem tudunk. Törekedjünk arra, hogy nagy dolgokat, elérhetetlennek látszó pozitív emberi tulajdonságokat ismerjünk meg. Lássuk Jákob létrájának tetejét, ami az égig ér.

Ha erre mégsem vagyunk hajlandóak, és inkább becsukjuk a szemünket, akkor 120 év után vár ránk egy kellemetlen meglepetés. „Tudj, hogy ki előtt fogsz majd számot adni” (Pirké Ávot 3:1). Talán jobb lenne ezt megelőzni, és már most megismerni saját kicsiségünket. Ami valójában nem más, mint potenciális nagyságunk, azaz annak megismerése, hogy kik lehetnénk, és mennyire távol vagyunk ettől.

Elgondolkodtató tanítást találunk a talmudban: „a tóratudósokon nem fog a géhinom (pokol/purgatórium) tüze [...] mert maguk is tűzből vannak” (Chágigá 27a). Mivel érdemlik ki azt, hogy megmenekülnek ettől a kellemetlenségtől? Az egyik lehetséges magyarázat az, hogy az embert megégeti az a tiszta tudás, az az igazság, amivel az evilági élet elmúltával szembesülni kénytelen. Ha azonban már életében foglalkozott azzal, hogy megértse ezt a tiszta igazságot, akkor ő már égett eleget az élete során. Ezért írja, hogy a tóratudós maga is tűz, mert ő ez a tudás folyamatosan égeti.

Szántó-Várnagy Binjamin
binjamin.hu

FRÖLICH RÓBERT ORSZÁGOS FŐRABBI

Együtt az életben. És a halálban?

(Folytatás a 3. oldalról)

Ahogy tanultuk a Talmud Gittin traktátusában: eltemetik a nem zsidó halottakat a zsidó halottakkal, a békeség végett. A Rámbám (Hilchot Mlachim 10) így dönt: de nem lehet a nem zsidó sír közel a zsidó sírokhoz, hanem hagyni kell körülötte egykönnyki szabad helyet minden irányból, ezenkívül fel kell állítani egy tíz tefách magas kerítést, mely négy tefách széles legyen.

Eltér ugyan a tárgytól, de tematikájában idekíváncozik egy újabb haláchikus vizsgálat. Ennek tárgya a hamvasztás. A halotthamvasztásról Löwinger Sámuel igen alapos, kimerítő dolgozatot írt. Nem kívánunk versenyre kelni ezzel, csupán a téma napirendre kerülése kapcsán eleve-
nítjük fel a halácha álláspontját.

Mózes I. 1/27-ben áll:

ויברא אלהים את האדם בצלמו בצלם אלהים ברא אתו

Megteremtette I. ten az embert képmására, I. ten hasonlatosságára teremtette őt.

Ebből következően mivel I. ten képmását hordozzuk, a testtel a legnagyobb tisztelettel kell bánni. Igaz ez életünkben, és igaz ez halálunkban is. Mózes I. 3/19 így fogalmaz:

כי עפר אתה ואל עפר תשוב

Porból lettél, és porrá leszel.

Fentiekből következően a halál után az i. teni képmást egykor hordozó fizikumot méltósággal kell kezelni. Mit kell érteni ez alatt? Erre is útmutatást ad a Tóra. Mózes V. 21/23-ban áll:

כי קבור תקברנו ביום ההוא

Még aznap temessétek el.

A temetést sokféleképpen lehet érteni. Már az ókorban is sokféleképpen búcsúztatták a halottakat. Eltemették földbe, sziklabarlangba, de hamvasztottak, folyóba temettek vagy éppen balzsamozva megőrizték a testet. A zsidóknak el kellett dönteni, mely módhoz ragaszkodnak. Fentiek alapján a földbe temetést gyakorolták, s erre is megvolt a törői alap. Mint fentebb írtuk, Ábrahám hitve, Sára elvesztésekor kifejezetten földbe akarta temetni halottját (Mózes I. 23/4):

תנו לי אחוזת קבר עמכם ואקברה מתי מלפני

Adjatok nekem sírhelyet, hogy eltemessem halottamat. Más nemzetek szokásait illetően így rendelkezik Mózes, Vajikrá 18/3-ban:

ובקתיהם לא תלכו

Ne járjatok szokásaik szerint.

Ha általánosságban beszél a Tóra, így az mindenre vonatkozik, s ez alól a temetkezési szokások sem kivételek. Tudnivaló ugyanis, hogy más esetekben, mikor a Tóra általános szabályt fogalmaz meg, de vannak kivételek, azt közli.

A hamvasztás gondolata és gyakorlata már az ősidőkben is távol volt a zsidóságtól. Valószínűleg azért is, mert sok ókori keleti kultúra, amely bálványimádónak minősült, ezt gyakorolta. A próféta, Ámosz, kifejezett bűnnek tekinti a hamvasztást (Ámosz 2/1):

כה אמר יי על שלשה פשעי מואב ועל ארבעה לא אשיבנו על שרפו עצמות מלך אדום

לשיר

Így szól az Ö.váló: Moáb három és négy bűne miatt nem vonom vissza (a büntetését, FR), mert Édom királyának csontjait mésszé égették.

Igaz ugyan, hogy a Biblia sok esetben említi az elégetést, akár zsidó viszonylatban is, de a Talmud Ávodá Zárá traktátus 11a lapja eloszlat minden kétséget:

וכשמ ששורפין על המלכים, כך שורפין על הנשיאים, ומה הם שורפין על המלכים?

מיטתן וכלי תשמיון

Amiképpen elégetik a királyoknál, úgy égetnek a fejedelemnél. És mit égetnek el a királyoknál? Ágyukat és használati tárgyait.

Azaz mikor a bibliaéletéről, máglyáról beszél, akkor az elhalt tiszteletére gyújtott tüzet említi, nem pedig a kremációt.

A Sulchán Áruach expressis verbis kimondja a Jore Déá 362. fejezet 1. paragrafusában:

ומכל מקום יפה לקברו בקרקע ממש, אפילו בח"ל

Mindenképpen földbe kell temetni, még Izrael földjén kívül is.

Láttuk eddig, hogy a zsidó temetkezési mód a test földbe való elhelyezése. A világ azonban változik, és már a régebbi korokban is felmerült a hamvasztás problematikája. Mi a teendő azokkal, akik úgy döntenek, hogy elégettetik a testüket?

A Sulchán Áruach Jore Déá traktátus 345. fejezet 5. paragrafusában áll:

כל הפרשים מדרכי צבור, והם האנשים שפרקו עול המצות מעל צוארם, ואין נכללים בכלל ישראל בעשייתם, ובכבוד המועדות ושיבת בית כנסיות ובתי מדרשות, אלא הרי הם כבני חורין לעצמן כשאר האומות, וכן המומרים והמוסרים, כל אלו אין אוננים ואין מתאבלים עליהם

Mindazok, akik eltérnek a közösség útjaitól, levetik magukról a micvák igáját, és cselekedeteikben nem tartoznak Izrael közösségéhez..., hanem olyanok ők, mint más nemzetek fiai...

Tudomásul kellett vennünk, hogy elterjedt a kremáció a zsidók között is. Akárhogy is döntöttek, zsidók voltak, megilleti őket a zsidó temetőben való nyugvás tisztessége. Ugyanakkor, mint a fentiekből láhattuk, a halácha nem teszi lehetővé a hamvakat tartalmazó urnák elföldelését. Hogyan oldható fel e paradoxon?

Dávid Cvi Hoffman a Melámed Lóhoil c. responsum a II. kötet 114. fejezetében könnyedén feloldotta a problémát:

בקהלה שיש בה יראים ופושעים יחד ובית הקברות הוא אחזה לחברה קדישא

לקהלה בכללה, שם יקצו מקום מיוחד בעד מתים הנשרפין

Olyan közösségben, ahol hagyományhűek és liberálisabbak egyaránt élnek, és a temető a Chevra Kadisáé vagy a közösségé magáé, külön parcellát kell létesíteni az elhamvasztottak számára.

A magyarországi zsidó közösség ezt a megoldást választotta. Temetőnkben külön parcella létesült az urnák számára.

Még egy szubjektív gondolat: a vészkorszak után egészen más erkölcsi elbírálás alá esik a hamvasztás, mint előtte.

Összefoglalva: Noha nem szerepel a régi törvények között, de azok klasszikus értelmezésével, régi és modern rabbinikus tekintélyek döntvényeire alapozva, kimondható, hogy

A: Zsidó mellé, zsidó temetőben nem temethető nem zsidó.

B: A zsidó temetőben azonban jól láthatóan el lehet különíteni egy parcellát a fenti feltételek mellett, ahova csak és kizárólag nem zsidókat temetnek. Az már a Chevra Kadisa és az azt felügyelő szervezet felelőssége, hogy ezt be is tartásák. David Lau tanítása szerint ez a parcella nem lehet a Chevra vagy a zsidó közösség tulajdonában.

C: Urnás temetés úgyszintén csak és kizárólag külön parcellában végezhető.

D: Értelemszerűen a kremáción átesettek vagy a nem zsidók temetésénél semmiféle zsidó vagy nem zsidó rituális jelleg nem lehetséges, semminemű vallási szertartás nem folytatható, vallási közreműködő nem vehet részt!

Radnóti rabbi rovata

Állítás:

A Talmud azt tanítja, hogy a nem zsidókat meg lehet ölni.

Cáfolat:

Ez egy 700 esztendeje Párizsban lezajlott hitvita egyik zsidóellenes vádja volt, az eredete a háborús helyzetről szóló elemzés hamis általánosítása.

Bővebben:

A Tóra számtalan alkalommal parancsolja meg: „szersz az idegent, mert te is idegen voltál”. A kérdés ezek után logikus: hogyan lehet azt állítani, hogy a zsidó hagyomány megengedi a nem zsidók megölését?

Az alábbiakban kiderül, hogy mi történik két rövidke idézettel, ha kiemelik az adott szöveggörnyezetből, majd szó szerint lefordítják.

A Tóra egyik legismertebb története a zsidó nép kivonulása Egyiptom országából. A kivonuló népet rögtön üldözőbe vette az egyiptomi hadsereg, lovakkal és lovas kocsiakkal. A Talmud itt rákérdez egy ellentmondásra: honnan volt lovuk az egyiptomiaknak, hogy üldözzék a zsidókat, amikor maga a Tóra mondja, hogy a tíz csapásban a dögvész alatt elhullott minden állat? Ám meg is válaszolja a kérdést: a Tóra néhány mondattal korábban azt is mondja, hogy az az egyiptomi, „aki félt az Örökkévaló szavát”, betelerelte jószágát a házba a csapás idején. Azaz az „istenfélő” egyiptomiak lovaival üldözte a zsidó népet a fáraó és hadserege. A kérdés tehát, hogy helyes volt-e öllenük is harcolni, vagy velük kivételt kellett volna tenni.

És ebben a vitában mondta – az egyiptomi történet után több mint ezer évvel él – Simon rabbi: „Az egyiptomiak (másik helyen: pogányok) közül még a jókat is meg kell ölni, a kígyók közül még a jóknak is szét kell zúzni a koponyáját.”

Simon rabbi arra utalt, hogy ha az egyiptomiak között voltak is olyanok, akik hittek a „zsidók istenében”, a zsidók szenvedései ellen mégsem léptek fel, sőt megmenekített lovaikat is az egyiptomi hadsereg rendelkezésére bocsátották. Simon rabbi róluk szólva mondja, hogy az ilyenek is a gonoszok közé tartoznak, és halált érdemelnek.

Az idézet második előfordulása is egyértelműen háborús helyzetről beszél. „A pogányok legjobbjait is öld meg háború esetén, kígyók közül a jóknak is szét kell zúzni a fejét!”

A Talmud gondolatmenete a következő: egy háborúban az ellenség táborában lévő minden ember – sajnos – ellenség, még akkor is, ha néha barátak tűnik. Egy háborúban nem tudhatjuk, mi is van az ő szívében, és éppen ezért arra kell számítani, hogy ő esetleg meg akar ölni téged.

Mindez nem áll ellentétben a Tóra azon tanításával, mely szerint békeidőben az idegent szeretni kell.

APRÓ- HIRDETÉS

VEGYES

Újlipótvárosban garzonlakás turistáknak kiadó. Tel.: 226-4109.

Üzemorvosi, házi orvosi rendelés Zuglóban, Vezér u. 156. VITA-PHARM. Hétfő-szerda 15-16-ig. Dr. Szigeti Miklós, tel.: 220-0230.

Műfogsorrögzítés minimplantátumokkal. Bp., Szt. István krt. 4. III. 1. 320-4778. www.drviragdentel.hu és www.mini-implantatum.hu

Tóthné Húvös Katalin fogtechnikuskustmester. Fogsorok, hidak készítése, javítása soron kívül. Fogszabályozó, fogfehérítő. Fogászati háttér biztosított. Szolid árak. Mozgáskorlátozottakhoz házhoz megyünk. Hétfélig ügyelet. 1013 Bp., Krisztina krt. 51. fszt. 1. Déli pályaudvarhoz közel. 06-30-222-3016, 06-1-356-9372.

Színes és fekete-fehér nyomtatás, másolás, plakátnyomatás, könyvnyomatás, névjegykészítés a Mammot I.-ben (III. em. 312-es üzlet), a II., és a VI. kerületben. Messinger Miklós, 06-20-934-9523, www.rcontact.hu

Eladó és kiadó ingatlanokat keresünk! Budapesti Ingatlanközvetítő Kft. 06-1-200-4972.

Órajavítás, fallórak felújítása garanciával. Jung Péter, VII., Garay u. 45. 06-70-505-5620, www.jungoras.hu

Izraeli kivándorlásra keres 59/184/91, erős szemüvegű, pszichológus férfi érettségizett, független, szemüveges, vízisport-kedvelő, családcentrikus, 170/45-55 hölgyet. Drezda fotomail: sandor77777@gmail.com

PROF. DR.
DOMÁN ISTVÁN ZCL.
SÍRKŐAVATÁSA
2017. július 23-án,
de. 11 órakor lesz
a Kozma utcai temetőben.

ÚJ ÉLET

a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetségének lapja
1075 Budapest, Síp u. 12.
Telefon/fax: 322-2829

E-mail: ujelet@bzsh.t-online.hu

Főszerkesztő:

Kardos Péter

Olvasószerkesztő:

Gábor Zsuzsa

Kiadótulajdonos:

Mazsihisz

Előfizetési díjak:

Belföldön: 1 évre 4800 Ft

Külföldre 6800 Ft/év

USA és Izrael: 7500 Ft/év

Az összeg valutában is befizethető az aktuális árfolyamon.

OTP bankszámlaszám:

11707024-22118480

OTP SWIFT kód:

(BIC) OTPVHUHB

IBAN:

HU66 1170 7024 2026 2095 0000 0000

Terjeszti a Magyar Posta Rt. Hírlap

Üzletág, előfizethető a kiadónál.

Postacsek: 11707024-22118480

Terjesztéssel kapcsolatos reklamációk

intézkése a 06-(1)-767-8262-es

számon.

Szedés, tördelés:

WolfPress Nyomdaipari Kft.

Nyomdai munkák:

mondai Kft., www.mondai.hu

Felelős vezető: Nagy László

ISSN 0133-1353

Vagonkiállítás Szolnokon

Holokauszt-vagonkiállítást tekinthettek meg a szolnoki vasútállomásra látogatók a közelmúltban. Az Élet Menete Alapítvány több mint tíz éve működő projektje közel 700 embert szólított meg egy hét alatt.

Tanárok, diákok, túlélők, sőt még a vészidőszak eseményeit végignézó szemtanúk is megfordultak abban a tehervagonban, amely a holokauszt magyarországi történéseit hivatott bemutatni korabeli fotókon, emléktárgyakon, illetve személyes beszámolókon, visszaemlékezéseken keresztül.

Szolnok a tartalmilag és látványban is megújult mozgó kiállításnak Kiskunfélegyháza és Békéscsaba után adott otthont a városvezetés, valamint a hitközség támogatásával.

A megnyitón részt vett Niclas Trouvé svéd nagykövet, Szalay Ferenc polgármester, Berman Dávid hitközségi elnök, Győri Péter Benjámin, az Ökumenikus Lelkesi Kör vezetője, Róna Tamás főrabbi és Gordon Gábor, az Élet Menete Alapítvány Kuratóriumának elnöke.

A felnőtt tárlatvezetők munkáját helyi diákok is segítették, akik az alapítvány kétnapos továbbképzésének, illetve Kormos Katalin tanárnő segítségével köszönhetően készülhettek fel a feladatra.

Az érdeklődők a legfontosabb történelmi tények mellett képet kaphattak a szolnoki és környékbeli zsidóság történetéről, a kiállítás végén pedig rövid szöveges üzenet formájában kifejezhették, hogy mit tennének ők személyesen „azért, hogy ilyen még egyszer ne ismétlődhesen meg”.

Apró József, a Magyar Szabadságharcos 56-os Hagyományörző Veteránok Világszövetsége Egyesület elnöke és dr. Tenke Sándor, az egyesület titkára a Mazsihisz nevében is megkoszorúzták Nagy Imre sírját.

Sorosozás Öninterjú

– Rabbi úr szerint a Soros-plakátok, különösen a nehogy ő ne vessen a végén változat, antiszemita-e?

– Ne túlélt kérdezz, mert mi már kisebbségben vagyunk.

– Na de mégis?

– Csak azt tudom válaszolni, amit mindenkinek, aki hozzám fordul ez ügyben. A miniszterelnök néhány éve egy külföldi diplomatáknak tartott „eligazításon” azt mondta: soha ne arra figyeljenek, amit mondok, hanem arra, amit csinállok.

– És?

– A Mazsihisz elnökének „rossz emlékeket ébreszt” véleményénél bennünk, túlélőkben, ennél is rosszabb emlékeket ébreszt. Csak reménykedhetünk, hogy nem talál termékeny talajra, „amit mondott” a miniszterelnök.

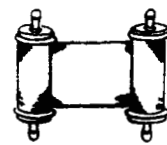
– Az egyik politikus egyenesen fasisztának nevezi Orbán Viktort. Egy túlélő is így látja?

– Egy túlélőnek, aki látta-átélte a fasizmust, annak egészen más képe van egy fasisztáról! Más kérdés, hogy az itt élő „fasiszmust kedvelők” táborában nem látnak-e bátorítást a kormány sorosozásában. A plakátra írogatott kommentek többsége már zsidózik...

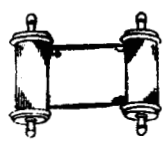
– És akkor mi a teendőnk?

– Ha lenne kedvem mindezek után humorizálni, a „mi a teendő?” kérdésre emlékeztetném az olvasót a régi viccre, amikor Lenin: Mi a teendő? című művét lefordították jiddisre, s a címe „Nü?” volt. Komolyra véve: ki kell böjtölnünk a jövő májusig tartó választási kampányt.

Kardos Péter

IMADÓK

Templomok	Péntek este Júl. 21.	Szombat reggel Júl. 22.	Péntek este Júl. 28.	Szombat reggel Júl. 29.
Dohány	18.00	9.30	18.00	9.30
Frankel L. út 49.	18.30	10.00	18.30	10.00
Hegedűs Gy. u. 3.	18.30	9.30	18.30	9.30
Thököly út 83.	18.30	9.00	18.30	9.00
Hunyadi tér 3.	19.00	9.00	19.00	9.00
Bethlen tér 2.	19.15	9.30	19.15	9.30
Nagyfuvaros u. 4.	19.00	8.00	19.00	8.00
Scheiber S. u. 2.	18.00	9.00	18.00	9.00
Kazinczy u. 27.	20.25	8.00	20.25	8.00
Alma u. 2.	18.00	9.00	18.00	9.00
Kórház (Amerikai u. 53.)	17.30	7.30	17.30	7.30
Páva u. 39.	19.00	9.30	19.00	9.30
Dózsa Gy. út 55.	18.00	9.00	18.00	9.00
Berzeviczy u. 8.	18.00	9.00	18.00	9.00
Károli G. tér 5.	18.30	9.00	18.30	9.00
Visegrádi u. 3.		9.00		9.00
Dessewffy u. 23.	20.25	9.00	20.25	9.00
Teleki tér 22. (szefárd)		9.30		9.30
Pesterzsébet (Zamárdi u. 7.)	17.30		17.30	
Vác (Eötvös u. 3.)	18.00		18.00	
Kecskemét (Nagykőrösi út 5.)	18.00		18.00	
Székesfehérvár (Várkörút 19.)	18.10		18.10	
Győr (Kossuth L. u. 5.)	18.00		18.00	
Szeged (Gutenberg u. 20.)	18.00	9.00	18.00	9.00
Debrecen (Pásti u. 4.)	19.00	8.00	19.00	8.00
Nyíregyháza (Mártírok tere 6.)	20.15	8.00	20.00	8.00
Miskolc (Kazinczy u. 7.)	18.00	8.00	18.00	8.00
Pécs (Füredő u. 1.)	18.30	8.30	18.30	8.30
Kiskunhalas (Petőfi u. 1.)	18.00		18.00	
Szombathely	18.00		18.00	
Kaposvár (Berzsenyi u. 14.)	18.00		18.00	
Hódmezővásárhely (Szt. István tér 2.)	18.00		18.00	
Siófok (Széchenyi út 4.)	19.00		19.00	

NAPTÁR

Július 21. péntek
Július 22. szombat

Támmuz 27.
Támmuz 28.

Gyertyagyújtás: 8.13
Szombat kimenetele: 9.28
Újholdhirdetés

Július 23. vasárnap
Július 24. hétfő
Július 28. péntek
Július 29. szombat
Július 31. hétfő
Augusztus 1. kedd

Támmuz 29.
Áv 1.
Áv 5.
Áv 6.
Áv 8.
Áv 9.

Jom kippur kátán
Újhold
Gyertyagyújtás 8.05
Szombat kimenetele: 9.17
Tisá bööv böjt kezdete
Tisá bööv böjt

MAGÁNNYOMOZÁS FELSŐFOKON!

KOBA

DETEKTÍVIRODA:

06-70-647-7766,

www.kobadetektiv.hu

MEGJELENT!

Róna Tamás és Nógrádi Gergely:

Sálom!

és

Mázel tov!

Zsidó hittankönyv I. és II. része

A köteteket legkényelmesebben

megrendelheti a

WWW.ZSIDOKONYVEK.HU

webshopban.

Az ár kötetenként

3570 Ft.-

Kérvény, kurzus

Valamelyik este a kocsimban ülve hallgattam kedvenc rádióm egyik beszélgetős műsorát. Abban éppen Hofi Gézára emlékeztek. A már ismert szuperlatívuszokon kívül az egyik méltató annyit tett hozzá: Hofiban az volt a csodálatos – és erre ma döbbenünk rá igazán –, hogy minden szava, minden poénja annak ellenére, hogy 30 évvel ezelőtt hangzott el, máig igaz és ütős. Summa summarum, Hofi vagy hatalmas humorérzékkel megáldott Cassandra volt (elnézést a képzavarért!), vagy itt nem változik semmi. Ha zaérve meghallgattam Hofi Géza néhány rögzített műsorát. Megdöbbenéssel és örömmel nyugtáztam, hogy igaza volt a recenzensnek: ellentétben Leninnel, Hofi élt, él, és élni fog!

Az már más dolog, hogy ha ma élne, akkor megélné-e. Lenne-e igazgató, aki fölállalja, hogy színpadot ad alá, képernyőre engedi, és melyik műsora után látogatná meg egy vagyonvizsgálat, hogy miből telik neki a szabadságát az imádott Kőbányán tölteni.

Amit most mondok el, az személyes élmény, viszont porladó memóriámra hagyatkozom, ezért elnézést kérek, ha pontatlan, de a lényegen nem változtat.

Emlékeim szerint az 1970-es évek végén az egyik szilveszteri Rádiókabaréban mondta Hofi a kb. 40 perces műsorában a következőket:

Egy rádióriporter lelátogat Kenderesre, mert megtudta, hogy ott él János bácsi, a nagyon idős parasztember, akinek az édesapja még Horthy Miklós zsellére volt.

A bácsi megerősíti a hírt, mire a riporter poénkodva megkérdezi tőle: Na, János bácsi! Ha ma élne a kormányzó, és magának kérvényt kellene írnia hozzá, meg tudná-e szakzerűen címezni? Mire az idős parasztember kicsit gondolkodik, és azt mondja: Hát hogyné! Kérvény Őfőméltósága vitéz nagybányai Horthy Miklós kormányzó úrhoz, Kenderes, Lenin út 1.

Akkor egy ország röhögött föl a készülékek mellett. Én ma ehhez annyit tennék hozzá, hogy ha egy kortárs riporter most találna Kenderesen egy ilyen leszámazottat, és úgy jó egy év múlva menne hozzá riportot készíteni, a parasztembernek már így kéne felelnie: a címzett azonos, csak a cím változott: Kenderes, Sztójay Döme sétány 1.

sp

A makói hagyma „zsidó szemmel”

Először tartottak zsidó kulturális fesztivált Makón. A legtöbb érdeklődőt a kóser konyha vonzotta, de volt városnéző séta és klezmerkoncert is.

Azért hatódtam meg könnyekig, mert a szüleim jutottak eszembe. Ha már ők nem lehetnek itt, legalább azt jó látni, hogy most milyen sokan jöttek el – mondta *Báron Zsuzsa* ügyvéd, a helyi zsidó közösség képviselője az első makói zsidó kulturális nap megnyitóját követően, a Hagymaház előtt.

Hozzátette, őket mindig szeretetre és megértésre nevelték, és mindenkinek örülnek, aki akár csak kíváncsiságból is eljött most. A városban először tartottak ilyen rendezvényt.

A Hagymaházban kiállítás nyílt a makói zsinagógák történetéről, *Urbanecok Zsolt*, a Kecskeméti Ármű Egyesület vezetője pedig a zsidósághoz köthető emlékhelyeket végigjáró sétára hívta az érdeklődőket. Ő azt mondta, a cél az, hogy a zsidóság kultúráját, hagyományait minél többen megismerjék.

Volt táncház és színelőadás is, a legtöbb embert azonban minden bizonnyal a Hagymaház előtti téren tartott kóser gasztronómiai bemutató vonzotta. A jól ismert gasztroblogger-szakácskönyvíró, *Libor Mária* tej nélküli szombati kalácsot, chanukkai fánkot és humuszt, azaz csicscriborsókrémet készített segítőkivel. Azt mondta, ezek olyan ételek, amelyeket ő egyébként is gyakran csinál otthon, és bármelyik háziasszony követheti a példáját.

A kóstolóba mi is beszálltunk – érdemes volt. A zsidó fesztivál este a Budapest Klezmer Band nagy sikerű koncertjével zárult, ami egyben a nyári zenés fesztivál nyitánya is volt.

A városban a krónikák szerint 1740-ben telepedtek meg az első zsidók. Makót régen Kis-Jeruzsálemnek is hívták, olyan népes és színes izraelita közösség lakta. A zsidó kereskedőknek nagy szerepük volt például abban, hogy a makói hagyma világhírű lett.

A közösség létszáma a vészorkozatot követően – akkor 1200 makói zsidót gyilkoltak meg – lecsökkent, a rendszerváltás idejére pedig a hitközség is megszűnt. Ma nagyjából tucatnyira becsülhető a magukat izraelitának vallók száma.

Az ortodox zsinagógát a teljes pusztulástól ugyan az utolsó pillanatban sikerült megmenteni, azóta is emlékhelyként működik, a neológ izraelita templom azonban már csak a Csanád vezér téren felállított emlékjel sziluettjén létezik.

Szabó Imre / Dél-Magyarország

SPÁNN GÁBOR

Shopping

A tréfás kedvű Murphy egyik törvénye úgy szól, hogy a bennünket kiszolgáló tárgyaktól ami meghibásodhat, az meg is fog. Ez történt az én diktafonommal is, és mivel egy interjúra gyúrtam az Új Élet számára, elmentem a legközelebbi bevásárlóközpontba, és a reklámokban erősen nyomuló műszaki áruházban kerestem új munkaeszközt.

A tömegben átvérgődve végre megtaláltam azt az egyetlen hajót, amelyik fölfele ki volt írva, hogy diktafonok. Miután sikerült rávennem a pult végében egymással trécselő eladók egyikét, hogy hagyja abba a Real Madrid esélyeinek latolgatását és legyen segítségemre a vásárlásban, ki is választottam a nekem tetsző diktafont. Ezt követően kazettát is kértem hozzá, és megkérdeztem a cég emblémájával díszített pótlót viselő eladót, hogy így üzemképes-e a ketyere. Ő azt felelte, természetesen, hisz elem gyárilag van benne.

Az eredeti csomagolással elmentem a bolttól jó távol elhelyezkedő vevőszolgálatra garancialevélért. Ott egy idősebb szakember kicsomagolta a gépet, azután rám nézett, és megkérdezte: hogy akarja ezt használni elemek nélkül? Ekkor már sajnáltam, hogy nem volt velem vérnyomáscsökkentő. Elmondtam, hogy kollegája odabent biztosított arról, hogy a diktafonban van elem is. A vevőszolgálatos nem bocsánatot kért, hanem közölte velem, hogy aki dolgozik, az téved is, vegyem tudomásul, hogy néha még ő is. Ezután kifejtette, hogy nincs más dolgom, mint visszamenni az üzletbe, megkeresni az elemet, még egyszer sorban állni a pénztárnál, és azután használnom egészséggel. Még el is igazított, hogy a gépbe AAA-s elem való.

Mérgemet lenyelve ezt megvettem, és otthon villámcsapásszerűen ért a megfigyelés: az AAA-s elem természetesen nem a diktafonba való, mert az normál ceruzaelemmel működik. A diktafonom most már funkcionál, én is, és gondolkodom. Keresek egy szponzort, és csináltatok egy tévészpót. Ebben majd sétálok a plázában, és amikor odaérek az agyonhirdetett műszaki áruház elé, a kamera felé fordulok, és teli szájjal, mosolyogva be-mondom: Ide nem megyek be, mert hülye azért nem vagyok!

...és ideje van a nevetésnek

Az orvos a beteghez:

– A gerincéről készült röntgenfelvételen súlyos elváltozásokat találtunk, de Photoshoppal kijavítottuk!

A vevő odamegy a közért pénztárosához.

– Kérem, maga tegnap száz forinttal tévedett!

A pénztárosnő megvonja a vállát.

– Azt kérem tegnap kellett volna megmondania. Ma már késő!

A vevő széttárja a kezét.

– Az más! Akkor nyugodtan megtartom.

– Az a baj a világgal, hogy az okosak tele vannak kételyekkel, a hülyék meg mindenben holtbiztosak.

– Ez biztos?

– Ezer százalék!

26. VAJDAHUNYADVÁRI NYÁRI ZENEI FESZTIVÁL

TÖBB MINT KLEZMER KLEZMEREK és CIGÁNYZENÉSZEK

SABBATHSONG KLEZMER BAND

Közreműködik:
Beke Farkas Nándor hegedűn és a
Kossuth-díjas **Ökrös Oszkár**,
a cimbalom Paganinije.

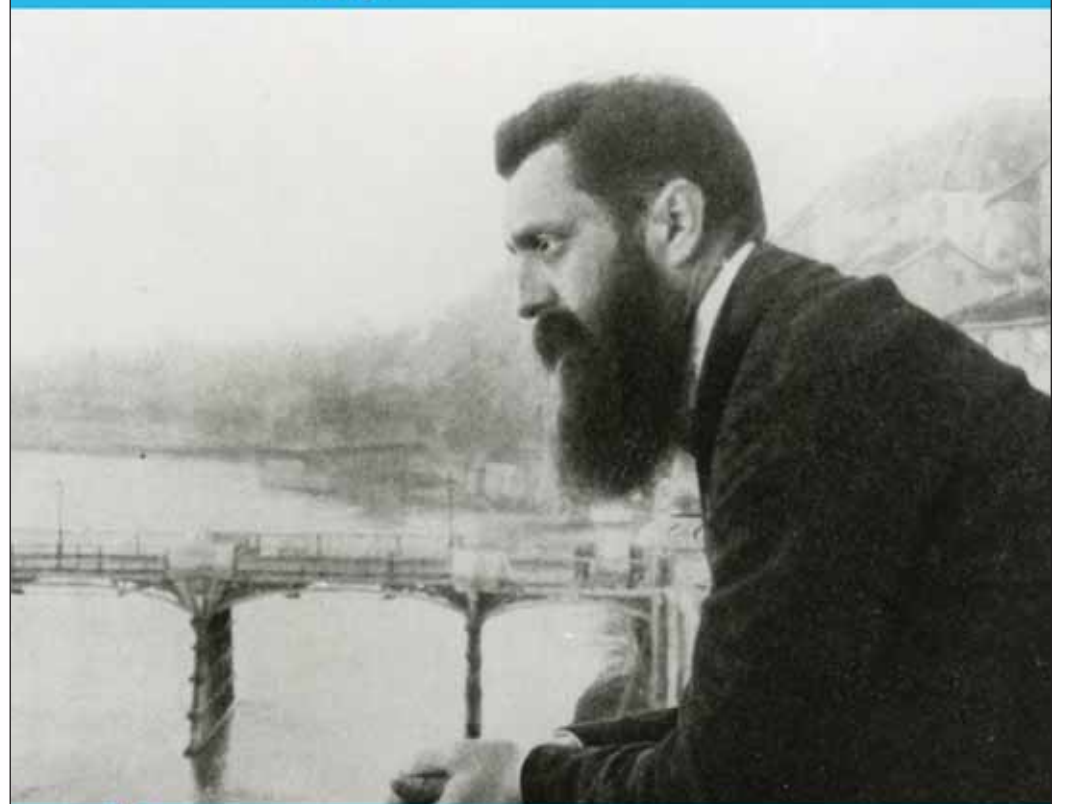
Jegyár:
3500,-Ft

Helyfoglalás
érkezési
sorrendben.

A tradicionális kelet-európai instrumentális klezmer mellett felcsendülnek héber és jiddis dalok, musicalrészletek, világslágerek, sőt orosz zsidó- és cigány dalok is.

„Különféle hangulatok keltése, elmélyítése, átadása mesterien, tökéletes egységben.”

Herzl Tivadar örökül hagyta nekünk...

Biztosítani akarjuk a zsidó nép és Izrael Állam létének folytonosságát.

Az Ön öröksége is hozzájárulhat e célhoz.

Keren Hayesod - United Israel Appeal,

a szervezet, amely Izrael részére gyűjt adományt.

Tőlünk megtudhatja hogyan
E-mail: legacy@kh-uia.org.il
Telefax: +972-4-6263636
Mobil: +36-30-7154136

